

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 29 (5861) 13 mart 2021-ci il

Qiyməti 30 qəpik

Prezident yeni hərbi hissənin açılışını etdi

Bax: səh-2

**Hulusi Akar Xocalı sərgisində:
"Bu qətləmə əsla unutmayacağıq"**

Türkiyənin milli müdafiə naziri Hulusi Akar Xocalı soyqırımına həsr edilmiş fotosorğunun açılışını edib.

Azərbaycanın İstanbuldağı Baş Konsulluğu tərəfindən Mərkəzi Ordu Evində hazırlanıb.

nan sərgini ziyarət edən nazir Akar və komandirlər fotosökkilər haqqında məlumat alıblar.

"29 il əvvəl Xocalıda vəhşicəsinə qətl yetirilən azərbaycanlı qardaşlarımı rəhmətlə yad edirəm. Azərbaycan türk qardaşlarımızın ağrısını ürəyimizdə yaşamağa davam edirik. Bu qətləmə unutmadiq və unutmayacağıq. Keçmiş əsla unutmayacağıq, fəqət göləcəyə baxacağıq. Xocalıda şəhid olan bütün soydaşlarımıza Allahdan rəhmət diləyirik", - deyə Akar vurğulayıb.

Yalançının...

Qərəz, böhtan, yoxsa şou?

Bax: səh.3

Partiya və hökumətimiz zəhmətkeşərin sağlamlığıının qayğısına qalaraq siqaretlərin qiymətini qaldırdı.

Azərbaycanda 444 minə yaxın şəxs vaksinasiya olunub

Azərbaycanda bu günə kimi 443 min-dən çox şəxs vaksinasiya olunub.

Bu barədə Adalet.az-a Nazirlər Kabinetin yanında Operativ Qərargahdan məlumat verilib.

Qeyd olunub ki, vaksinasiya Respublikanın bütün rayonlarında davam etdirilir:

"Martın 11-də Azərbaycan Respublikasında yeni koronavirus (COVID-19) infeksiyasına qarşı 9,825 nəfər vaksinasiya olunub. Hazırkı dövrədək ölkəmizdə koronavirus infeksiyasına qarşı 443,888 nəfər peyvəndlənmə prosesində iştirak edib".

Qırğızistanda yenə aləm bir-birinə dəyib. Ermənistanda vaxtilə eşşəyə tərsinə mindirilmiş köhnələr güclərini bir yerə yığıb Paşinyanı taxtdan salıb eşşəyə mindirmək isteyirlər. Elə Gürcüstanda da...

Belə bir rəvayət var: bir imkanlı atanın oğlu qurşanır eyş-işrətə, qumarla. Atasının var-dövlətini dağıtmakla məşğul olur. Bir gün atası ölüm ayağında oğlunu çağırır:

- Oğul, bilirəm, mən öləndən sonra bütün mal-mülkümü eyş-işrətə qumara xərcleyəcəksən. Səndən bircə xahişim var, - deyir və barmağında çox bahalı üzüyü çıxarıb verir oğluna; - Heç olmazsa mənim xətrimə bu üzüyü dünyada ən axmaq adama satarsan.

Bax: səh.3

GÜNLÜK

Bir adam xəşbəxtəsinə dostuna deyir ki, inləyədək həyatında koronavirus kimi məni sevindirən bir hadisə olmamışdır:

- Arvad artıq səyahətə getmək istəmir!

- Artıq heç bir şey

LƏTİFƏSİ

satin alırm, cünki hər sey Çindən gelir.

- Alış-veriş markalarına da getmir ki, oradən qələbəlikdi.

- Bütün günün da ağızına mas-ka taxıl danışır.

Bu virus deyil ey, Allahın ma-nə bir lütfullü, kefdiyəm.

Daxili Qoşunların bir qrup hərbi qulluqçusu təltif edilib

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunları hərbi qulluqçularının təltif edilməsi haqqında sərəncamı imzalayıb.

Sərəncamda qeyd edilir ki, xidməti vəzifələrini və hərbi hissə qarşısında qoyulmuş tapşırıqları yeriňe yetirərkən fərqləndiklərinə görə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının aşağıdakı hərbi qulluqçuları təltif edilsinlər:

"Vətən uğrunda" medalı ilə

Abbasov Vurqun Arif oğlu - polkovnik
Cəbrayılov Rövşən Ata oğlu - polkovnik

"İgidliyə görə" medalı ilə

Məmmədov İlqar Aydın oğlu - general-major
İsmayılov Alim Şükür oğlu - polkovnik
Məmmədov Sahib Kamaləddin oğlu - polkovnik

"Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə

Babayev Eldar Muxtar oğlu - polkovnik-leytenant
İsmayılov Eyvaz Əvəz oğlu - polkovnik-leytenant
Məhərrəmov Zaur Barat oğlu - polkovnik-leytenant
Məmmədov Vüqar Təhməz oğlu - polkovnik-leytenant
Ələkbərov Rəşad Rafiq oğlu - mayor
Tağıyev Arzuman Nadir oğlu - kapitan
Qurbanov Elçin Yaşar oğlu - baş leytenant.

Azərbaycan XİN ABS-da erməni terrorçunun azad edilməsini qınayıb

qərarın qəbul edilməsini qınayıb. Adalet.az-in məlumatına görə, bu barədə XİN-in "Twitter" hesabında paylaşım edilib.

Paylaşımında deyilir: "Türk diplomatı qətlə yeməmiş və əslah olunmamış terrorçu H.Sasunyanın azad edilməsi çox səhv siqnal verəcək və şübhəsiz ki, xüsusilə dönyanın ən böyük diplomatik korpuslarından birinə sahib bir dövlətdə diplomatianın maraqlarına zərər verəcək".

Xatırladaq ki, daha əvvəl Türkiyə XİN Los-Anceles dairəsinin Ali Məhkəməsində erməni terrorcu Hampiq Sasunyanın azad edilməsinə yol açan qərarın qəbul edilməsini şiddətlə qınayıb.

Prezident yeni hərbi hissənin açılışını etdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Siyahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev martın 12-də - Daxili Qoşunların yanmasının gündündə Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının Bakının Sabunçu rayonunda yeni inşa olunan "N" sayılı hərbi hissəsinin açılışında iştirak edib.

Adalet.az xəber verir ki, xəbər verir ki, daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyyazov Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev raport verdi. Nazir Vilayət Eyyazov Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevə görülen işlər barədə məlumat verdi.

olunub. Hərbi hissədə mərkəzləşdirilmiş havalandırma, yanğından mühafizə və videomüşahidə sistemləri quraşdırılıb.

Prezident, Ali Baş Komandan hərbi hissədə yeni inşa edilən qərarğah, əsgər yataqxanası, tibb məntəqəsi və yeməkxana ilə tanış oldu. Diqqətə cətdirildi ki, hərbi hissədə xidməti yüksək səviyyədə aparmaq üçün bütün imkanlar yaradılıb.

Qeyd edək ki, əsgər və zabitlərin xidmət şəraitinin yaxşılaşdırılması onların döyüş qabiliyyətini artırmaqla berabər, istenilen vəzifənin icrasına birbaşa təsir göstərən amillərdəndir.

yin təmin olunmasında, cinayetkarlığa qarşı mübarizədə, xüsusi əməliyyatların keçirilməsində fəal iştirak edir. Birinci Qarabağ müharibəsində

mart tarixli Sərəncamına əsasən Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının iki hərbi qulluqçu "Vətən uğrunda", üç nəfər "İgidliyə görə", 7 nə-

olduğu kimi, Vətən müharibəsində də Daxili Qoşunların xüsusi təyinatlıları vahid komandanlığında Azərbaycanın haqq işinin müdafiəsində fəal iştirak ediblər.

Birinci Qarabağ müharibəsində Daxili Qoşunların 9 hərbçisi Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı fəxri adına layiq görüllüb. 44 günlük Vətən müharibəsində Daxili Qoşunların şəxsi heyətdən 66 nəfər şəhid olub, 346 hərbi qulluqçu isə yaralanıb, 4 nəfər Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı adına layiq görüllüb.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev ordु quruculuğuna, o cümlədən Daxili Qoşunların fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə, sosial-məişət şəraitinin daha da yaxşılaşdırılmasına, xidməti vəzifələrini layiqince yerine yetirən hərbi qulluqçuların mükafatlandırılmasına xüsusi diqqət yetirir. Azərbaycan Prezidentinin 2021-ci il 12

fer isə "Hərbi xidmətlərə görə" medalları ilə təltif olunması bunun əyani göstəricisidir.

Xatırladaq ki, Daxili İşlər Nazirliyinin vahid sisteminin mühüm struktur hissələrindən biri kimi Daxili Qoşunlar şəxsiyyətin, cəmiyyətin və dövlətin mənafeyini, vətəndaşların Konstitusiya hüquqlarını və azadlıqlarını cinayətkar qəsdlərdən qorumağa, mühüm dövlət obyektlərinin, kommunikasiya qurğularının mühafizəsini həyata keçirməyə, ictimai asayışın mühafizəsinin, ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasını, habelə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər vəzifələri bundan sonra da layiqincə yerinə yetirməyə qadirdir və hazırlıdır. Hərbi hissə ilə tanışlıqdan sonra Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev Daxili Qoşunların bütün şəxsi heyətini təbrik etdi.

Bildirildi ki, hərbi hissədə şəxsi heyətin xidmət, məişət, sıra və döyüş hazırlığı səviyyəsinin yaxşılaşdırılması tədbirləri çərçivəsində qərargah və əsgər kazarması, yeməkxana, tibb, qaroval, texniki nəzarət, buraxılış məntəqələri, digər köməkçi binalar inşa olunub, idman şəhərciyi yaradılıb.

Yeni binalar zəruri avadanlıq və inventarla təchiz edilib. Mövcud binalar isə əsaslı təmir

Sonra Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev Daxili Qoşunların xüsusi təyinatlıları üçün nəzərdə tutulan silah-sursata və kütləvi iğtişاشların dağıdılmasında istifadə olunan texnika və komendant postlarına baxdı. Bu postlar işgaldən azad olunmuş ərazilərdə xidməti aparmaq üçün hazırlanıb.

Qeyd edək ki, Daxili Qoşunların şəxsi heyəti ictimai asayışın qorunmasına və təhlükəsizli-

Niyaz Niftiyevə görə Prezidentə müraciət olundu

Həbsdə olan tanınmış jurnalist, Mətbuat Şurasının İdarə Heyətinin üzvü Niyaz Niftiyevlə bağlı Prezident İlham Əliyevə müraciət olunub.

Adalet.az "Bakupost" a istinadən xəbər verir ki, millət vəkillərinin, media röhbərlərinin ünvanlandığı müraciətdə N.Niftiyevin indiyədək xidmətlərinin nəzərə alınması və azadlığa buraxılması xahiş olunur.

Müraciəti Sabir Rüstəmxanlı, Etibar Əliyev,

Qeyd edək ki, N.Niftiyev qarşı Cinayət Məcləsinin 320.1-ci (Rəsmi sənədləri, dövlət təltiflərini, möhürürləri, ştampları, blankları saxtalaşdırma, qanunsuz hazırlama, satma və ya saxta sənədlərdən istifadə etmə) və 139-1.1-ci (epidemiya əleyhinə və karantin rejimlərinin pozulması) maddələri ilə ittiham irəli sürürlüb. İttihəm aktında qeyd olunur ki, Niyaz Niftiyev Binəqədi bələdiyyəsinin sədri olan zaman ev-

vəlki sədr Mətanət Nəsimovanın imzasını oxşatmaqla 20 arayış verib.

Və həmin arayışların da 7-dən müvafiq səbət tərəfindən 10, 15, 20 və digər xırda məbləğlərdə ümumilikdə 175 manat ödəniş alınıb.

Amma N.Niftiyevin ittiham aktında eks olunan heç bir epizod üzrə kimdənsə rüvət almağı və yaxud kiminsə yerinə imza atmağı öz təsdiqini tapmir.

Yalancının...

Qərəz, böhtan, yoxsa şou?

Bu gün dünyada və ölkəmizdə sosial mediaya böyük meydən verilir. Hər kəs sözünü deməkdə, müəyyən məsələlərə münasibət bildirməkdə azaddır və çoxları özünü məhz sosial media vasitəsilə bir dəfə də olسا, jurnalist kimi sinamağa cəhd edir. Olsun... Yeni bacarıqların, istedadlarının üzə çıxmasisi, tanınması üçün əla şərait var. Amma nə yaziq ki, bəzən bu "jurnalist"lər həmin sərbəstlikdən sui-istifadə edir, qabartmaq istədikləri mövzudan başqa bütün məsələlərə toxunur, yalan, qərəzli məlumatlar yayır, dövlətin səlahiyyəti nümayəndələri haqqında əsası olmayan fikirlər səsləndirir, təhqirəmiz ifadələr işlətməkdən belə, çəkinirlər. Bu materialları izlədikdə aydın olur ki, məqsəd vətəndaşın problemini işlətmişdən çox, sensasiya yaratmaq, diqqət çəkmək, qısa zamanda qalmaqalla da olsa məşhurlaşmaqdır.

Bu günlərdə "AZERBAİJAN.TV" adlı "YouTube" kanalı vasitəsilə Ağcabədi rayon Cəfərbəyli kənd sakini Tağı Adıgozəlovun evindən canlı yayım edilib. Bildirilib ki, T.Adıgozəlov 27 sentyabr 2020-ci il tarixdə, II Qarabağ müharibəsi başlayandan sonra Ağdamdan qادınların, uşaqların çıxarılmasında iştirak edərkən raket düşməsi nəticəsində ağır yaralanıb. O, dəfələrlə Ağcabədi rayon İcra Hakimiyətinə, ƏDSMN-ə, YAŞAT Fondu müraciət etsə də, 6 ay ərzində heç kim onuna maraqlanmayıb.

İcra başçısı onu qəbul etmir. Hətta guya ailəyə köməklik etmək istəyen icra nümayəndəsinə də imkan vermirlər.

Ağcabədi rayonunda Vətən müharibəsində yaralanan 301 nəfər qazinin və həlak olan 43 nəfər şəhidin ailəsi daim rayon rəhbər-

liyinin diqqət mərkəzindədir. Müharibə dövründə rayondakı 101 nəfər qazi Ağcabədi rayon İcra Hakimiyəti başçısı cənab Rafil Hüseynov tərəfindən evlərində ziyanət olunub, həmin günlərdə evde olmayan bütün yaralıların, qazilərin ailələrinə isə yardımçılar göndərilib. O cümlədən, Vətən müharibəsi iştirakçısı olmayan Tağı Adıgozəlovun evinə də digər yaralılar kimi pay göndərilmiş, ailəsi ziyanət olunmuşdur. Əvvəla qeyd edək ki, əldə etdiyimiz məlumat görə T.Adıgozəlov Ağdamda yaşayın yaxın qohumunu Ağcabədiyə gətirərən yaralanıb.

Yeni sözügedən şəxs xüsusi intiyazlara malik deyil. Qəza zamanı xəsərət alan yüzlərə şəxslərdən birdir. Onun adının Vətən müharibəsi iştirakçısı kimi hallandırılması doğru deyil. Buna baxmayaraq o da, qazilərimizlə bərabər diqqətdə saxlanmışdır. Belə ki, o, rayon mərkəzi xəstəxanasının pasiyenti kimi müalicə olunur və müəyyən proseduradan sonra həkim məsləhət komissiyasının rəyi əsasında elillik dərəcəsinin təyin edilməsi üçün aidiyatı orqanlara müraciət edə bilər. Vətən müharibəsi iştirakçılara göstərilən xüsusi diqqət və qayğı çərçivəsində

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə rayon rəhbərliyinin, hüquq-mühafizə orqanları rəhbərlərinin iştirakı ilə şəhid ailələri ziyanət olunmuş, onlara bayram sovgatı aparılmış, şəhid övladlarının hər birinin adına bank hesablari açılıraq hər ay bu hesablara müəyyən məbleğdə pul vəsaitinin köçürülməsinə başlanılmışdır.

Həmçinin, 8 Mart-Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə yenə də rayon İcra Hakimiyəti başçısı, hüquq-mühafizə orqanlarının idarə və müəssisə rəhbərlərinin iştirakı ilə şəhid ailələri ziyanət olunmuş, şəhid övladlarının hər birinin adına bank hesablari açılıraq hər ay bu hesablara müəyyən məbleğdə pul vəsaitinin köçürülməsinə başlan-

mışdır.

Qazi və şəhid ailələrinin ziyanət edilməsi rayonda artıq bir ənənəye çevrilmişdir. Sakinlər tərəfindən dəfələrlə bu mövzuda minnətdarlıq məktubları gəlir, hər kəs bacardığı qədər gözəl teşəbbüsün davamçısı olmağa çalışır. Odur ki, həmin jurnalist bayram təbrikli ilə bağlı ironik fikirlər səsləndirməkdənə, görülən işlərlə maraqlansa daha yaxşı olardı. Rayon İcra Hakimiyəti başçısının yaralının ailə üzvlərini qəbul etməməsi məsələsinə gəldikdə isə, bildirir ki, icra hakimiyətində müraciətlər MOB mərkəzi tərəfindən qeydiyyata alınır.

Mərkəzdən isə məsələ ilə bağlı bildirildi ki, bu günədək həmin ailədən heç bir müraciət daxil olmayıb. İcra hakimiyətinin binasında kameralar da vardır ki, bunun vasitəsilə həmin ailədən heç kimin binaya daxil olmadığını sübut etmək mümkündür.

Videogörüntüye baxarkən, icra hakimiyətinin səlahiyyətində olmayan məsələlərin israrla bu qurumdan tələb edilməsi isə sadəcə müəllifin dövlət orqanlarının səlahiyyətlərindən xəbərsiz olması və ya qərəz olmasından xəbər verir.

Dövlətimiz hər bir vətəndaşının yanındadır və müraciətlər düzgün istiqamətə - aidiyatı ünvana yonləndirildikdə onların problemi də vaxtında həll olunur. Biz yaralımıza şəfa diləyir və insanların saflığından istifadə edərək, guya, onların problemlərinə dözməyib çıxıran jurnalistlərə isə səslənirik ki, "jurnalist haqsızlıqla qarşı səsiyi ucaltmalıdır" deyərkən qışkırmayı nəzərdə tutmayıblar.

Onu da qeyd edək ki, Ağcabədi rayon İcra Hakimiyəti şərəf, ləyaqət, habelə işgüzar nüfuzun aşağılanması ilə bağlı məhkəməyə müraciət etmək hüququnu özündə saxlayır.

Aqil Abbas

EŞŞƏYİN BELİNƏ TƏRSİNƏ MİNDİRİLƏN PADŞAH

Qırğızistanda yenə aləm bir-birinə dəyib. Ermenistanda vaxtilə eşşəyə tərsinə mindirilmiş köhnələr güclərini bir yerə yiğib Paşinyanı taxtdan salıb eşşəyə mindirmək istəyirlər. Elə Gürcüstanda da...

Belə bir rəvayet var: bir imkanlı atanın oğlu qurşanır eyş-işrətə, qumara. Atasının vədövlətini dağıtmaqla məşğul olur. Bir gün atası ölüm ayağında oğlunu çağırır:

- Oğul, bilirom, mən öləndən sonra bütün mal-mülkümü eyş-işrətə qumara xərcləyəcəksən. Səndən bircə xahişim var, - deyir və barmağındakı çox bahalı üzüyü çıxarıb verir oğluna; - Heç olmazsa mənim xətrime bu üzüyü dünəyada ən axmaq adama satarsan.

Ata ölüür, oğul da atasının nəyi varsovur gøyə, bircə qalır üzük. Deyir ki, yox ey, atamın son vəsiyyətini yerinə yetirəcəm. Düşür şəhərin canına, kimdən soruşur ki, sən axmaqsan, eşşək sudan gelinçə çırıplılar.

Baş götürüb gedir başqa şəhərlərə.

O vaxt hər şəhərdə də bir padşah varmış. Nəhayət, gəlib çıxır bir şəhərə. Görür millət yığılıb meydana, bir nəferi tərsinə mindiriblər eşşəyin belinə, camaat da əlinə nə keçir atır ona, kimi pomidor, kimi yumurta. Deyir yəqin ən axmaq adam budur ki, onu bu günə qoyular. Sevinir ki, istədiyini təpib.

Camaatdan soruşur ki, o kimdi? Deyirlər:

- Bizim köhnə padşahımızdı. Bizdə adətdi dörd-beş ildən bir padşahı perevorot edib çıxarıraq, yerinə təzə padşah seçirik, köhnə padşahı da bu günə qoyuruq.

- Bəs, təzə padşahınız hanı?

Bir eyvanı göstərib deyirlər:

- Odur eyy, oturub orda.

Oğlan baxıb görür ki, təzə padşah qırx eşşəyi sağına gelənlər kimi dəməkgərmədən oturub kresləda, ailəsi, qohum-əqrəbəsi da yandı, meydandakı mənzərəyə baxıb gülür, hərdən də qabağındakı pomidorlardan birini tolazlayır köhnə padşaha.

Birtəhər qalxır eyvana, yaxınlaşır padşaha. Atasının vəsiyyətini deyir və xahiş edir ki, ondan bu üzüyü alsın.

Qəttəzə padşah hirslenir:

- Cəllad!

Cəlladlar hazır olur və üzünü tutur həmin oğlana deyir:

- Sən mənə axmaq deyirsən? Cəllad, apar bunun boynunu vur.

Oğlan:

- Bəli, dünyada səndən axmaq adam rastıma çıxmadi.

Padşah:

- Nəyə görə deyirsən?

- Bilirsən ki, beş ildən sonra da səni o güne qoyacaqlar, amma baxıb gülürsən.

İndi baxıram, Qırğızistanda aləm yenə qarışır, onlarda adətdi, dörd ildən, beş ildən bir köhnə prezidentləri tərsinə eşşəyin belinə mindirilər, təzə gelənlər də şaqqanaq çəkib gülür.

Bu bizim çox yüksək vəzifeli dövlət məmurlarına da aiddir. Əvvəlki məmurları eşşəyin belinə tərsinə mindirib Bayila (oxu: Kürdəxanı) aparırlar, yerinə gelənlər isə hələ bir dörd-beş il kef edə bilərlər. Qohum-əqrəbələrini, dost-tanışlarını başlarına yiğib vəzifəyə gətirə bilərlər. Tenderləri kimə istəyirlər vere bilərlər. Və unudurlar ki, bir gün onları da eşşəyin belinə tərsinə mindirəcəklər.

Və gözü çıxmış qardaşlarından öyrənmirlər.

**Aqil Abbas: "Toylarda
maska taxılması mümkün deyil,
yeməyi qulaqlarına yeyəcəklər?"**

"İndiki halda toylar 600 nəfərlik restoranlarda 200-250 nəfər olmaqla rahat şəkildə keçirilə bilər".

Bunu Pravda.az-a açıqlamasında Milli Məclisin deputati Aqil Abbas deyib. Deputatin fikrincə, toyların təşkilinə icazə verilməlidir: "Doğrudur, pandemiya ilə əlaqədar olaraq bu məsələlər bağlı qorxu var ki, yoluxma sayı artar və s. Bu baxımdan səbrli olmaq lazımdır, pandemiya qurtaracaq, toylar da əvvəlki kimi keçiriləcək. İndiki halda isə toylar 600 nəfərlik restoranlarda 200-250 nəfər olmaqla rahat şəkildə keçirilə bilər. Əgər restoran və kafelərdə sosial məsafəni qorumaq şərtlərə bir masa ətrafında 6 nəfərin oturmasına icazə verirlərsə, toyları da eyni şəkildə təşkil edə bilərlər. Maskadan istifadəyə gəlincə isə, bu, toylarda mümkün deyil. Məgər restoranlarda maska ilə otururlar ki? Maska taxsalar, yeməyi qulaqlarına yeyəcəklər?"

Daha 3 qazının emalıyyat xərclərini
"YAŞAT" Fondu qarşılığında

"YAŞAT" Fondu ağır yaralanan şəxslərin müalicə xərclərinin qarşılıması üzrə işləri davam etdirir.

Fonddan Adalet.az-a verilen məlumat görə, qazilərimiz Misir Axundovun, Cavid Arzumanovun və Həsən Mehdiyevin eməliyyat xərcləri Fondu tərəfindən qarşılılanıb.

Allah qazilərimize şəfa versin!

Xatırladaq ki, "YAŞAT" Fondu müraciət etmek və Fondu fealiyyəti ile tanış olmaq üçün yashat.gov.az portalı istifadədir. Fondu hesabatlılığı ilə tanış olmaq üçün kecid:

<https://yashat.gov.az/report/tableau>
Həmçinin Fondu 8110 "Çağrı" Mərkəzi fealiyyət göstərir.

Ermənistan-Azərbaycan, ərazilərin işğaldan azad olunması haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

No 29 (2210) 13 mart 2021-ci il

(əvvəli qəzeti
10 mart sayında)

Zori Balayan 1996-ci ildə Moskvada nəşr edilən "Ojivlenie našeogo duxa" (Ruhumuzun canlanması) adlı əsərinin 260-262-ci səhifələrində Xocalı hadnəsələrini xatırlayaraq yazır: "Hər şeydən əvvəl mən həkiməm və hümanistəm... Xocalıda işğal edilən evlərin birinə giriñdə 13 yaşlı bir türk uşağının əsgərlərimiz tərəfindən pəncərənin çərçivəsinə mixlandığını gördük.

Xaçatur artıq ölmüş türkü şaqşalayıb itlərə atdı. Axşam isə üç

177) ve alban hökmədarı Cavanşirin (təv. 616. hökm. 642-681) qardaşı Varaz Tridatin (681-705) arvadı çariçə Sparamanı erməni katolikosu İlyanın (703-717) xəlifəyə yazdığı məktublar esasında Əmirəlməminin II Yezid Əbdüləməliyin əmri ilə Bərdədə zəncirəldirilib Bağdada göndərilməsi faktı ilə qarşılaşdırıldılar: alban kilsəsinin erməni kilsəsinə tabe etdirilməsi digər alban tayfaları kimi xristian türklərin, xüsusi ilə qıpçaqların Qarabağ coğrafiyasında qırqoryanlaşmasına zəmin yaratmışdır.

Mehz bu məqamda Oğuz türkü ilə Qıpçaq türkү genetik birlik

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkışafı Agentliyi

İndiki vəziyyətdə öz torpaqlarını erməni işğalından azad edən Azərbaycanın haqq işinə qarşı super dövlətlərin sus-qunluq göstərməsi, öz dövləti ola-ola qonşu dövlətin ərazisi ni işğal edib orada ikinci bir dövlət yaratmaq istəyən ermənilərin tərəfində durmaları, o cümlədən həll edilməsində cavabdehlik daşıyan Fransanın erməni-Azərbaycan münaqişəsinin həllinə can atmaq əvəzinə onu daha da alovlanırmış məqsədi ilə dövlət səviyyəsində Qarabağda ermənilərə status tələb etməsi və bu ənənənin Hollandiya, Belçika kimi in-

Yer kürəsi: insana baxış və insanın insamı görmə bucağı

bələ azyaşlı türkü şaqşalayıb itlərə atdı... Mən də bir insan kimi borcumu yerinə yetirdim... Səhərisi gün kilsəyə gedib ibadət etdim..." (Bax. Djafar Sadiq. Xodjalinskaya traqediya: sroku davnosti ne podleyit. Tula, 2007. səh.33-34) 13 yaşlı türkdən öz xalqının, yəni ermənilərin intiqamını, heç olmazsa bircə faiz al-

və dini ayrılıq zəminində münaqişələrə cəlb edilmişdir. Qırqoryanlaşmış qıpçaq türkü nə qədər xristianlaşsa da, yaddaşının genetik kodları qismən də olsa, qonrunub saxlanılmışdır.

Texniki vasitələrin "Qara qutu"su kimi insanın da "Qara qutu"sunu açıb oxumaq mümkün olmayıdı, onda bir çox məsələlər

mağa müvəffəq olan "hümanist", "həkim", "jurnalist" Zori Balayanın yuxarıdakı etirafı sübut edir ki, hər hansı bir adamın ermənilərin "hayes, türkəs" sualını verməsi onların başdan-başa günah içinde olmalarından irəli gəlir: çünkü xain xoflu olar.

Ermenilər tarix və həqiqətə-essübəsi olsayırlar, oxuduqlarını yaxşı oxusayırlar, alban kilsəsini erməni Qırqoryan kilsəsinin təsirindən qurtarmaq üçün diofititli qəbul etdiklerini elan edən alban katolikosu Nerses Bakurun (Nərçə Bəkiri-V.As. O, 689-705-ci illərdə alban katolikosu olmuşdur) 705-ci ildə Bərdədə edam edilmiş, alban kilsə kitabxanasının Bərdəkü yaxınlığında yandırılıb, külünüñ Tərtər çayında axıdılması (Bax. Moisey Kalan-katuklu. Albaniya tarixi. Akademik Ziya Bünyadovun tərcüməsində. Bakı, "Elm", 1993. Səh.

su içmək qədər asan olardı. Qırqoryanlaşmış qıpçaqların Azərbaycan dilini asanlıqla qavramaları da, bu dildə danişmağa məylli olmaları da, rastlaşanda "hayes, türkəs" sualını vermələri də genetikdir. Onlar verdikləri suala "türkəs" cavabını alandan sonra özlerinin də "türkəs" olduqlarını etiraf edə bilmədiklərinə görə, sanki, hər şeyə qarşı üşyan edirlər.

Əgər bu belə deyildirsə, onda nəyə görə dili ayrı, dini ayrı bir millət yad milletin mahnilarını oxumaqdan, çalğı alətlərində çalmaqdan, çalınan havalarına süzmekdən, süfrəsinə, adını özünüküldəsdirməkdən özünü saxlaya bilməməlidir? Necə ola bilər ki, erməni xristian mətbəxinə türk-müsəlman xörəkləri milli xörəklər kimi daxil olur? Axi, dünya xristian mətbəxinin zənginliyi şəraitində

buna nə ehtiyac vardır? Ona görə ki, onlar elə bu məqamlarda özlərini tapırlar. Bunu ancaq qırqoryanlaşmış qıpçaq türkü edə bilər. Edir də.

Eşitdiyimə görə, ABŞ-da küçənin bir tərəfində bir qrup erməni (əslində Qıpçaq türkü-V.As.) "Sarı gelin" mahnısını oxuyurmuş. Bunu görən bir qrup Azərbaycan türkü də (əslində Oğuz türkü-V.As.) küçənin digər tərəfində dayanıb "Sarı gelin" oxumağa başlıyır. Sonra da "Sarı gelin" üstündə Oğuz-Qıpçaq mübahisəsi düşür. Oriqoryanlaşmış qıpçaqların müsəlmanlaşmış oğuzlar ilə ortaş mətbəx, ortaş ad, ortaş yurd davaları da (Dilimizdəki "ad batırıb yurd itirən" ifadəsinə diqqət edin!-V.As.) genetikdir.

Onlar, sadəcə olaraq, dini ayrılıq nəticəsində özləri özlərinə qənim kəsilənlərdir. Axi, eyni bir qövmün özüne qarşı yadlaşması ve özgəleşəşəsi soykökə vurulan ən dəhşətli zərbədir. Qarabağ "Ər-sak//Ar-sak", "Sak-ər//Sakar" və ya "Qarabağ-Qarakəndir-Qaraçatı - Qarasicim - Qaraip - Qarasap-Qaraökən" kimi etimoloji təhlilə cəlb etsən dətməsən də, onu türkçə izah etməyə məcbursan.

Qərbin elmi-tekniki inkışafı ilə Şərqi ümumbaşəri dəyərləri birləşdirilməlidir ki, fin filosofu P. Kuusinin dediyi kimi (P. Kuusi). "Etot celovecheskiy mir" (Mos.1988, s.69) "insanın özü-nün - özündən müdafiəsi" (Ətraflı məlumat üçün bax. Fərman İsmayılov. XX əsr Qərb fəlsəfəsinin tarixi. I c. Bakı, "Təhsil", 1999. Səh. 28-30) təmin edilə bilsin. Bu məqamda yaşamaqda olduğumuz 2019-cu il dən etibarən global şəkilidə kəskinləşən "Covid-19" və ya "Korona virus pandemiyası" problemi diqqəti cəlb edir. İstər-istəməz Məhəmmədhüseyn Şəhriyarın (1906-1988) Albert Eynsteynə (1879-1955) çəgirişini - "Eynsteynə peyğəm"ini xatırlayıram.

Eynsteine üzünü tutub "Müsəlmani, isanı, Məhəmmədi də Elə bir məqamda, bir zirvədə gör", yəni, ayri-seçkilik salma deyən Şəhriyar "dünyanın ulu dağ" sandığı Əbu Əli ibn Sina'nın "korifeylər beşiyi" Şərqdə doğulduğunun, həm də "mədəni vəhşilər" tərəfindən etiraf edilməli olduğunu söyləyir. Özünün də "tükü tük-dən seçən ulu ürfən məktəbi"ndən çıxdığını nəzər-diqqətə çatdırın Şəhriyar Eynsteini "milli, irqi fər qoyulmayan, dinin də millətləri dininə görə ayırmaya" gücü çatmayan, "qardaşlıq, sedaqət, bir də məhəbbət bayraqı altında birləşdirən cahan-VİCDAN imperiyası yaratmağa, köhnə qifilları qırıb atmağa, bir az da yuxarı qalxıb Allahi tap"mağ (Məhəmmədhüseyn Şəhriyar. "Eynsteine peyğəm" şeiri. Hökümə Billurinin tərcüməsində. Bax. Yalan dünya. Bakı, "Azerbaijan Ensiklopediyası", 1993. Səh.264-266) sösləyir. Xristian dünyasının bəzi mənsubları isə Şərqi "kamil insan" ilə Qərbin "super person"unun əl-ələ verməsinə engel törədlər: özlərinə qarşı dostcasına uzanan əli kəsməyə fürset axtarırlar.

Türk-müsəlman dünyasında xətir və hörmətlə yad edilən xristian insanlar belə "türkofobi", "islamofobi" duyularından xilas ola bilirlər.

Her il uydurma "24 aprel" ərefəsində xristian ölkələr gözlərini ABŞ-a dikib ABŞ prezidentinin ağzından "erməni genosidi" sözlerinin çıxacağı anı və o anda hamisiniñ yiğisib birdən Anadolu və Azərbaycan türklərinin üzərinə şığıyacaqları günü gözləyirlər. ABŞ prezidenti isə ABŞ-in bir super dövlət kimi beynəlxalq nüfuzunu qorumaq naməsi "erməni genosidi" sözünü demir ki, demir.

san hüquqlarından dəm vuran ölkələrdə gündəliyə çıxarılması Haqq ilə Nahaqqın qarşılurma-sı təsiri bağışlayır. Bunlar da bəs deyilmiş kimi, Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində yerləşdirilən sülhməramlıların gözü qabağında gündəbir aparılan sünü xəritə oyunu, daş topasına çevrilmiş şəhər və kəndlərimizin ekran nümayişləri, Qarabağda dağıdilan binalarımız, yandırılan meşələrimiz, kartov kimi hər addımına mina basdırılmış ərazilərimiz beynəlxalq qüvvələrin diqqətindən kəndə qalmaqdadır.

Bir tərəfdən də xristian ölkələr erməniləri türklərə qarşı qorxunc qüvvəyə çevirmək hərəkatını genişləndirirlər.

Şəhli şöhrət pərdəsi altında gözəgürünməz keşif rolunda çıxış edən bəzi avroziyalıların kin və küdürütlə dolu baxışları türk-müsəlman aləminin insana sevgi və məhəbbətlə dolu baxışlarına dəyib qayıdır. Bu toqquşmadan töreyən qıgilçımlar her dəfə Şərqə və Qərbe səpələnərək dağırlar. Hər dəfə çaxdıqca güclənən və coğrafiyası genişlənən bu qorxulu qıgilçımların işığında erməni amilindən istifadə edərək Qərbin türk-müsəlman dünyasını pram-parça etmək istəyi aydınca görünləndirir.

XX əsrin əvvəllerində Osmanlınin, XX əsrin sonlarında SSRİ-nin bir dövlət kimi dağıdılmasında sınaqdan çıxarılmış erməni amili Qərbin heyranlıq aləti olaraq hələ də qalmaqdadır.

Biz isə deyirik: - Ey İNSAN, tıre və özünə dön!

Vaqif Aslan AYB Şəki bölməsinin sədri

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT •

13 mart 2021-ci il

**Kəoni Nurullayeva,
Milli Məclisin deputati**

Ermənistan post-müharibə dövründə də təxribatlarını davam etdirir. Otuz ildən sonra Azərbaycanın siyasi iradəsi sayəsində bölgədə dayanıqlı sülhün təmin olunması üçün zəmin yaranıb. Bütün region dövlətləri yeni əməkdaşlıq üçün yaranan imkanlardan bəhrələnməyə çalışdıqı halda bu məsələdə ən çox maraqlı olması gərəkən tərəf Ermənistan isə yenə pozucu fəaliyyətindən əl çəkmir.

Bu dəfə erməni diasporu toxribata əl ataraq ABŞ Kongresinin Nümayəndələr Palatasında erməni Qrupunun üzvləri tərəfindən hazırlanın "Azərbaycan tərəfindən bütün müharibə əsirləri və əsir götürülmüş mülki şəxslərin azad edilməsi ilə bağlı Nümayəndələr Palatasının mövqeyinin ifadə olunması" adlı tamamilə əsaslı qətnamə layihəsinə qəbul etdirməyə çalışır. Ayndır ki, hazırkı layihənin müəllifi Amerikanın erməni Milli Komitəsi və Amerikanın erməni Assambleyasıdır. Lakin təəssüf doğuran məqam bəzi kongresmenlərin bu təşkilatların dəstəyi ilə Azərbaycan əleyhinə fəaliyyətlərini davam etdirməsidir.

Erməni tərəfi terrorçu-diversantları "əsir" kimi qəbul etdirməyə çalışır

Nə qədər təzadlı səslənsə də, regionun sabitlik qarantu olan Azərbaycan yenə əsasız şəkildə ittihad olunan tərəfdir. Belə ki, ermənipərəst kongresmenlər guya Azərbaycanın 20-ə yaxın erməni hərbi və mülki şəxslərini "girov" saxladığını iddia edir. Halbuki hərbi əsirlərin mübadiləsi məsələsində Azərbaycan tərəfi xüsuslu həssaslıq nümayiş etdirərək, Vətən müharibəsi zamanı əsir düşmüş 43-ü hərbçi və 28-i mülki şəxs olmaqla, ümumilikdə 71 erməni vətəndaşını 10 noyabr tarixli üçtərəfli bəyannamənin 8-ci bəndinin şərtlərinə uyğun şəkildə qarşı tərəfə geri qaytarıb. Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə tapılan 1274 cəsəd də qarşı tərəfə təhvil verilib. Lakin erməni tərəfi terrorçu-diversantları "əsir" kimi qəbul etdirməyə çalışır. Bununla Ermənistan beynəlxalq humanitar hüququn nor-

İkili standartlar post-müharibə dövründə də davam edir

malarını kobud şəkildə pozaraq bölgədə dayanıqlı sülh və təhlükəsizliyə mane olmağa can atır.

Azərbaycan ilk gündən 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli sazişin bütün müddəalarını tam məsuliyyəti lə icra edir. Rəsmi Bakı üçün bölgədə dayanıqlı sülh və təhlükəsizliyin, inkişafın təmin olunması məqsədilə imzalanmış üçtərəfli bəyanatın yeri-ne yetirilməsi vacib şərtlidir. Bu razılaşma dayanıqlı sülhün əsas qarantiyidir. Amma təəssüf ki, erməni tərəfinin müxtəlif texribatçı davranışları beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən susqunluqla qarşılır. Bu yanaşma erməni tərəfinin təxribatları davam etdirməsi üçün əlverişli mühit yaradır.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, ABŞ başda olmaqla bir çox beynəlxalq güclərin Ermənistana təzyiq göstərməməsi bölgədə "status-kvo"nun 30 ilə qədər uzanmasına gətirib çıxardı.

Bu Ermənistanın post-müharibə dövründəki cinayətləridir

Təsadüfi deyil ki, Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş 4 minə yaxın azərbaycanlıların aqibəti hələ də aydınlaşdırılmayıb. Eyni zamanda 44 günlük Vətən Müharibəsi dövründə Azərbaycanın Ermənistana silahlı qüvvələri tərəfindən raket atəşinə məruz qalmış yaşayış məntəqələrində həyata keçirilən faktaraşdırıcı missiyalar zamanı əldə olunmuş faktlar və sübutlar əsasında 7 hesabat, habelə Ermənistana tərəfindən Azərbaycanın əsir və girovlarına qarşı işgəncə və pis rəftarla bağlı hesabat hazırlanaraq müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, səfirliklərə, o cümlədən, ABŞ səfirliyinə göndərilib. Lakin hələ ki, bu məsələ ilə bağlı reaksiya yoxdur.

Maraqlıdır ki, ermənipərəst kongresmenlərin hazırladığı üzənənraq sənəddə ABŞ Dövlət Departamenti Azərbaycan hakimiyətinə birbaşa və ATƏT-in Minsk Qrupu vasitəsilə müdaxilə etməyə çağırılır. Amma əslində istər Dövlət Departamenti, istərsə da vasitəçilər ilk növbədə Ermənistana təzyiq göstərərək Birinci Qarabağ savaşında itkin düşmüş 4 minə yaxın soydaşımızın aqibətini aydınlaşdırmağa, minalanmış ərazilərin xəritəsini verməyə məcbur edilməlidir. Çünkü bu, azad olunmuş ərazilərdə bərpa prosesinə mane olan əsas faktordur. Eyni zamanda hərbi əməliyyatların bitməsindən bu

gündək işğaldan azad olunmuş ərazilərdə mülki şəxslər və hərbiçilər daxil olmaqla 20-ə yaxın şəxs minaya düşərək həlak olub. 62 hərbi qulluqçumuz və 9 mülki şəxs müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti alıb. Bu da Ermənistanın post-müharibə dövründəki cinayətləridir.

ABŞ birmənalı mövqe sərgiləməlidir

ABŞ Administrasiyası başda olmaqla beynəlxalq ictimaiyyətin bu məsələ ilə bağlı susqunluğu təəssüf doğurur. Görünən odur ki, ikili standartlar post-müharibə dövründə də davam edir. Azərbaycan ərazilərinin işğal altında qaldığı 30 ilə yaxın müdət ərzində ABŞ hökuməti və qanunverici orqanı Ermənistən işğalçı siyasetini, yüz minlərlə azərbaycanlının məcburi köçkü vəziyyətinə düşməsini qıyan, azərbaycanlı mülki əhalinin davamlı raket atəşinə tutulmasını pisleyən bəyanat vermədi. Azərbaycan öz gücү və iradəsi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qotnamələrini icrasına nail olmaqla məcburi köçkünlərin pozulmuş hüquqlarının nəhayət bərpasına nail oldu.

Bu gün bölgədə həqiqi sülhün bər-qərar edilməsi üçün tarixi sans yaranıb. Bu prosesdə ikili standartlar birmənalı şəkildə yolverilməzdir. Bölgədə yaranan bu unikal imkanlar maksimum şəkildə səmərəli dəyərləndirilməlidir. Azərbaycan bölgə dövlətlərinin iştirakı ilə yeni əməkdaşlıq platformaları toklı etməklə bərabər, bərpa prosesi ilə bağlı da operativ tədbirlər görülür. Xüsusilə, Azərbaycana dəst olan ölkələrdən olan investorların bərpa prosesinə cəlbü uğurla davam etdirilir.

Türkiyə və İtaliyadan sonra bu həftə Bakıda səfərdə olan Macaristən rəsmiləri bu ölkədən olan investorların da bərpa prosesində iştirakı ilə bağlı real təkliflərlə çıxış ediblər. Yəni, bərpa prosesinin qısa zamanda həyata keçirilməsi, Qarabağın Prezident İlham Əliyevin də söylədiyi kimi, cənnətə çevriləmisi bütün dövlətlərin marağında olmalıdır. Bu mənada ABŞ da 10 noyabr 2020-ci il tarixli Üçtərəfli razılaşmamı dəstəkləməklə regionun gələcək rifahı namına beynəlxalq hüquq və ədalətə səykənən birmənalı mövqe sərgiləməlidir. Çünkü ikili standartların post-müharibə dövründə davam etdirilməsi sülh və təhlükəsizliyə ciddi zərəbdür.

Onun sözlərinə görə, Qərbədə Rusyanın təhdid olmasına bağlı hesabatlar əhalini ölkənin yol şəbəkəsini yenidən qurmağa inandırmaq üçündür:

"Məsələ ondadır ki, Avropada körpülərin 80%-i 50 tondan çox olan yükləri qaldırmaq gücündə deyil.

Avropanın sahib olan "Leopard", "Leclerc", Amerikanın isə "Abrams" tankları körpülərin yalnız 15-20%-dən istifadə edə bilər".

Mehriban

Sivkov: "Rusyanın NATO-ya hücum üçün gücü yoxdur"

Rusyanın hərbi hücum əməliyyatı tam istisnadır.

Bunu rusiyalı hərbi ekspert Konstantin Sivkov deyib.

"Rusiya sadə bir səbəbə görə NATO-ya qarşı hücumu keçməyəcək. NATO hərbi gücünə və hərbi sənaye potensialına görə Rusiyani dəfələrlə üstələyir. Burada yalnız "müdafie müharibəsi" olacaq", - deyə o bildirib.

Müharibə gündəliyi

Uşaqlardan uşaqlara Xocalı

Emin Piri

Xocalıdayıq. Daha doğrusu, kəndlərində. Orduımız işğaldan azad etdiyi o müqəddəs torpaqlarda...

Xocalı - adı belə adamı vahiməyə salır. Uşaqlıdan izlədiyimiz videolar, yazılar, şahid ifadələri Xocalını düşüncəmdə cəhənnəm bir məkan kimi formalasdırıb.

Amma ayağımı o torpağa qoyandan əvvəlki düşüncələrim 1800 dəyişir. Yeni bir Xocalı yaradıram özümə. Bir yanından çaylar, bulaqlar, məşələr, dağ, ciğər - bura əməlli cənnət imiş ki... Heç bir rayonumuzun haqqını yemək istəmədim, amma indiyə kimi gördüyüüm ən gözəl yer buradır.

Bu cür cənnət torpaqda uşaq qətləməni niyə yaşansın, axı?! Cənnət torpağı uşaq qanıyla gübərləmək hansı düşüncənin məhsulu ola bilər? Vandalizm!

...Evlərə giririk. Bu evə isə tək girmişəm. Bilmirəm, hansı düşüncə məni bu evə salıb. Bəlkə də, içimdə yatan vəhi ruh oyanıb, qənimət istəyi məni o evə salıb. İnsanam da... Amma şair ruhum o vəhşinin nəfsinə yenilərək ardıca adımlayıb.

Otaqlardan birine girirəm. Ortalığa dağılmış uşaq geyimləri və beşik. Uşaq otağı imiş. Stolda fotoalbum var. Vərəqləyirəm fotoları.

Bir anlıq ruhumdakı vəhi yoxa çıxır. Hara gedib, bilmirəm. İndi Emin Piri ilə birləşəm bu otaqda və qarşısında albomdan mənə boylanan uşaq...

10-12 yaşı olar uşaqın. Şəkillər ancaq ona məxsusdur. Doğulandan bu yaşa kimi olan şəkillər. Bəlkə də, bu evdə ondan qabaq azərbaycanlı uşaq yaşamışdı -yaşı bizdən böyük, bizdən əvvəl doğulan, amma heç zaman böyüyən bir uşaq...

Təkəm, uşaq çarpayısında oturub albomu vərəqlədikcə bəlkə də hönkürürəm, bu, elə də yadında deyil.

Kvazimodó kimi qışqırmaq istəyirəm evdə, bu uşaq otağında. Mən vəhi deyiləm, insanam, hissələrim, duyğularım var...

Özümdən asılı olmadan qəribə duyğular yaşayıram. Qənimət, başqa heç nə gözümüzde deyil, düşünmürəm. Anidən fikrim dəyişir. Xocalıda yaşayan uşaq albomlarını yiğmək. Bacardıqca daha çoxunu.

Albomdakı şəkilləri götürürəm. Sonra digər evlərə girib uşaq olmuş evlərdə uşaq şəkillərini çantaya yiğirəm.

Xocalı - uşaq qətləmənin yaşadığı yerdə erməni uşaqlarının şəkillərini yiğmək...

Necə də ağırlıdır...

Uşaqlıq xatirəsinin nə olduğunu yaxşı bili-rəm. Bizimkilər yaşamasa da, o qacaqça-uşaqlıq xatirələrini salıb itirələr də. Bəlkə də bəziləri xatirələrlə birgə torpağa qarışır torpaq olsalar da. Azərbaycanın torpaq uşaqları...

Bir gün sülh dövründə o şəkilləri sahiblərinə qaytarmaq ümidi... Bəlkə də bir gün bizi, mənə bənzəyən kimsə olar o uşaqlar arasından... Bu jestlərdən sonra... Bəlkə də dəyişərlər o böyüyən uşaqlar.

...Ətrafa minaata mərmisi düşür. Amma digər evə də girirəm... Sonra digərinə...

Bütün çətinliklərə baxmayaraq o albomların bezisini müharibə bitənə kimi salamat saxlaya bildim. Bilmirəm, özümdən çox o uşaqların xatirəsini qoruyurdum.

Təxist olduqdan sonra o şəkilləri özümlə birgə getirmişəm.

İndi düşünürəm: şəkillərini yiğdiğim o uşaq-lar sağ-salamat qaça bildilərmi?

CAN NƏNƏ, BİR NAÇIL DE!

... Yadıma atam düşmədi, anam düşmədi, qardaşım düşmədi. Və yadıma Telli nənəm düşdü. Onsuz da hər səhər yuxudan qalxanda əl-üzü-mü yuyuram, "Qurani-Kərim"i oxuyuram, rəhmətə getmiş atamın, anamın, qardaşımın, nənəmin və digər doğmalarımın ruhuna dua eləyirəm. Qalanlara isə ulu Yaradandan can sağlığı, firavanlıq və bir tikə çörək arzulayıram...

Ümumiyyətlə, "Qurani-Kərim" ölürlər üçün deyil, Allah-Təala tərefində dirilər üçün göndərilmiş müqəddəs kələmdi. Ordakı 114 surənin 114-ü də insanlara Allahın yoluya getməyi, düz yol tutmayı, fitnə-fəsad törətməməyi, yetimin-yesirin haqqını yeməməyi, bir sözlə, böyük günahlardan uzaq olmayı tövsiyə edir...

... Axi nənəmdən danışirdim. Elə bil bir az mətləbdən uzaq düşdüm. Martin 7-si idi. 1967-ci il martin 7-də nənəm axşam saat 6 radələrində Allahın dərgahına qovuşub. Martin 8-də isə onu dəfn eləmişik və torpağa tapşırılmışq. Və onda mən 6-ci sinifdə oxuyurdum. Nənəmi o qədər çox isteyirdim ki, bir saat da ondan uzaq dura bilmirdim...

... Anam səhərin gözü açılında pambıq tarlasına gedər, alaq eleyər və pambıq becərərdi. Bizə isə Telli nənəm baxardı. Biz 3 qardaş, 3 bacıydıq. Və altımız da Telli nənəmizin isti nəfəsini, şirin münasibətini görərdik. Altımız da anamızdan çox nənəmizi isteyerdik... altımız də hər gün onun səhər yuxudan oyanmasını, bizə süfrə açmasını, qaymağın üstünə doşab töküb getirməsini sebirsizliklə gözləyerdik. Nənəm bir dəfə də bezib demədi ki, ay bala, bəsdürin də, məni boğaza yiğdınız! Sanki onda bir fil səbri vardi. Biz yaxşı bilirdik ki, Telli nənəmizi çox incidirik və həddindən artıq onu yorruq. Nənəmizsə sanki bundan zövq alır, ləzzət hiss eləyir və bizim nazımızı çəkməklə ciyindən ağır bir yük götürülür...

... O rəhmətə gedəndə nəvələrin hamısı ağlayırdı. Amma mən hamidan çox ağlayırdım. Çünkü nənəm məni bütün nəvələrindən daha çox isteyirdi. Bilirsiz niyə? Dəcəlliye qalanda mən hamidan şüluq uşaqlıq. Arıqan nənəm mənim bu dəcəlliye düzür və bir dəfə də olsun qəlbimə dəymirdi. Az qala yadımdan çıxmışdı. Nənəm məni ona görə çox isteyirdi ki, dərslərimi bütün nəvələrindən yaxşı oxuyurdum. Və bir dəfə də dərsdən qayıdanda nənəm ağır xəstə idi. Yəni həkimə, Bakıya aparmışdır, atam və qonşumuz Abbasın oğlu Məhəmməd onu professor Emin Əfəndiyevin qəbuluna aparmışdı. Professorun yaşadığı binanın lifti həmin vaxt xarab olub, 8-ci mərtəbəyə qalxmaq isə nənəm üçün çox çətinmiş. Abbasın oğlu Məhəmməd

pəhləvan kimi bir adam idı. Nənəmi qucağına alıb düz 8-ci mərtəbəyə qaldırıb. Professor da baxıb deyib ki, bir-iki dərman yazıram, aparın atsın, amma onun işi həkimlik deyil. Hər şey Allahın ixtiyarındadı, yəni bir-iki ay ömrü var...

... Nənəm çarpayıda uzanıqlı halda pəncərədən çölə baxırmış. Mənim dərsdən qayıtdığımı görüb, evdəkilər deyir ki, Faiqi çağının bura, ona sözüm var! Getdim nənəmin yatdığı çarpayının yanına. O, gündən düşmüş əlləriyle saçına siğal çəkdi və dedi ki, mən adımı sənə verirəm. Haçan evlənərsən, ailə qurarsan, qızın olsa, mənim adımı qoyarsan. Bunu deyəndə onun da gözləri doldu, çarpayının etrafına yiğilan qohum-əqrəbanın da...

... Bu hadisədən bir neçə gün sonra nənəm dünyasını dəyişdi. Düz 7 gün məni kiritmək olmadı. Bibim qızının həyat yoldaşı vardi: rəhmətlik Əli kişi! Dedi, mən də nənəmi çox isteyirdim. Amma sən nənəni məndən də çox isteyirsən. Çox ağlasan, nənənin ruhu narahat olar. Bu söz ağlıma batdı, tay ağlamadım. Əli əmim də cümlə axşamı bize gələndə mənə bir papaq alıb gətirmişdi. Dedi, bu papağı sənə ona görə almışam ki, sən kişisən, mənim sözümə qulaq asıb ağlamadın. Papağı başıma qoyдум ve dərsə getdim...

... Nənəmi tək mən çox istəmirdim. Anam Mirvari, əmimin həyat yoldaşı Gülü mamam... bütün qohum-əqrəba çox isteyirdi. Hələ mən qaynanasını bu qədər çox istəyen gəlinlər görməmişdim. Çünkü onlar da nənəm rəhmətə gedən gündən qırxına qədər kirimədilər. Anama dedim ki, mən ağlamıram, siz niyə ağlayırsınız? Anam da dedi ki, bala, o bizə qaynana deyildi, anaydı, bacıydı, qardaşıydı, ataydı. Ona görə də onun yaxşılıqları gəlib durur gözüümüzün qabağında və yadımızdan çıxmır...

... Atam çox zəhimli kişiydi və rəhmətlik anama da göz verib, işiq verməzdi. Belə baxanda ailesini çox isteyirdi ha! Amma həddindən çox ağır adamıydı və zəhmliydi. O, nənəmdən başqa heç kəsən qorxan adam deyildi. Bir dəfə də təndirin başında çörək bişirərkən anama nəsə acı söz deyir. Nənəm də necə həslənirsə, koğa ilə onun başına vurur və başından qan fışqırır. Atam bir söz demir, əlini qan fışqırın yerə tutub uzaqlaşır. Əmimin arvadı tez qəçib həmin yere pambıq və bint qoyur...

... Tut mövsümü gələndə çox sevinərdik. Çünkü həyətimizdə iki böyük qollu-budaqlı tut ağacı vardi. Nənəm və anam o tut ağacının altına çadır sərər, bizi ağaca qaldırılar, biz də tut ağacına çıxbı budaqları silkələyərdik. Ağacdakı bütün tutlar yağış kimi çadırın üstünə səpələnərdi. Özü də

elə çırpardıq ki, yərə düşən aq tutlar zədələnəməzdidi. Nənəm ocağı qalayar, tiyanı onun üstünə qoyer və tutu yavaş-yavaş tiyanın içərisinə yiğardi. etrafda isə anam, Gülü mamam, Qaratəl mamam, Nübar mamam durub baxar və tiyanda bişən tuta tamaşa eləyərdilər. Artıq tiyanda doşab bışərdi. Bizim ağızımızdan su axar və barmaqlarımızı tutun mətine batarıb yaliyardıq. Nənəm hirslənəməzdi. Ancaq anamla bibilərim əsəbləşərdi. Deyərdilər ki, ay canı yanmamışlar, bir gözləyin bişsin, sonra nə qədər isteyirsiniz yeyrəsiniz! Buna baxan kim idi? On-on beş uşaq yenə barmağını tiyanın etrafında gəzdirib ağızına dürtərdi. Nənəmin bişirdiyi bütün yeməklər dadlıydı. Doşabınsa özgə bir tamı vardi. Çox doşab yemişəm, amma nənəmin bişirdiyi doşab qədər dadlı doşab yeməmişəm...

Nübar mamamgilin həyətindən çıxanda qışqırırdı ki, ay Telli nənə, qatiq da tök, doşab da səp, doğra da! Doğra o söz idı ki, həmin yeməyin içərisinə çörək də tikə-tikə doğranardı. Mən çatana qədər yemək hazır olmalı idı. Elə bil ki, Allahın bacısı oğluydum. Bir dəfə nənəm demədi ki, ay uşaq, səsini kəs, get o sözləri anan Mirvariye de! Biz anamız Mirvariye deyə bilmədiyimiz sözləri Telli nənəmizə deyərdik. Pa-yızda isə camış qaymağının üstüne doşab töküb yeməyin özgə bir lezzəti vardi. Çünkü bizim camışlarımız pambıq sahəsində qoza yeyərdi və qoza yeyən camışın da qaymağını qaşıqla kəsmək mümkün deyildi. Onu anam biçaqla kəsirdi. Qonum-qonşular da çox vaxt payızda bizdən gəlib camış qaymağı aparardılar və deyərdilər ki, Qismət kişigilin camışının qaymağı hələm-hələm evdə yoxdu...

... Nənəm həmişə bize nağıllar danışardı. Bu nağıllar indiki nağıllara bənzəmirdi. Və ən çox da babam Kərim kişiylə bağlıydı o nağıllar. Babam Kərim kişi də bəy nəslindən olub, Şura hökuməti gələndən sonra böyük təsərrüfatını, tut bağlarını əlindən alıb. Yaxın qohumlarından biri "NKV"yə danos verib. Ki, Kərim kişi çox varlı adamdı, qızılı, gümüşü var. Nəyi varsa, əlindən alıb, rahat yaşamağa da imkan verməyiblər. O qədər çək-çevir eləyiblər ki, bu stresə dözməyən babam 39 yaşında ürəyindən qəflətən vəfat edib. Nənəmin danışlığı nağıllar hamısı həyatda olan hadisələr idi. Və nənəm heç vaxt dərdini bize deməzdi. Hər şeyi unudar və çalışardı ki, həyatında olan faciələri, itkiləri heç kimə bildirməsin...

... Onun tez-tez qonşumuz Abbas kişigilin bağına keçib ağladığını görərdim. O ağlayanda mənim ürəyime dağ çəkilərdi. Axi nənəm heç vaxt bizim yanımızda ağlamazdı. Bir dəfə atama dedim ki, nənəm Abbasgilin

bağına gedib ağlayır. Atam da həmin vaxt gözlədi, nənəmin ora getdiyini görüb arxasında düşdü və sonra da evimizə gətirdi. Bu hadisədən xeyli vaxt keçsə də, nənəm nə o bağa getdi, nə də ağladı...

... Uşaq idim, çox şeyi bilmirdim. Bunları nənəm dünyasını dəyişəndən sonra öyrəndim. Nənəmin iki oğlu - Əziz və Süleyman əmim ikinci Dünya müharibəsində həlak olmuşdular. Onların özü gəlməmişdi, "qara kağızı" gelmişdi. Başqa bir əmim, rəhmətlik Nüsrət 18 yaşında sətel-cəmdən dünyasını dəyişib. Bir müdət keçməyib yenicə ailə qurmuş Çiçək bibim də 31 yaşında Allahın dərgahına qovuşub. Bax, bu imiş nənəmin Abbas kişisinin bağına keçməyə və orda ağlamağa vadar edən dərd, kədər, qəm...

... Hələ onda fil səbri varmış. Hər adam bu boyda, bu ağırlıqda dərdə tab gətirməzdi. Nənəm tab gətirdi, iki övladını - atamı və əmimi mühərbiənin acliğindən və xəstəliyindən sağ-salamat çıxardı. Onu da elə-bələ yox ha, babamdan qızıllar qalmışdı. Nənəmin cəmi-cümlətanı bir qardaşı varmış - İsrafil! O da bir kisə un bir onluq qızılı nənəmə verirmiş. Hər dəfə bir kisə un getirəndə nənəm bir onluq qızıldan keçirmiş. İndi görün o iki uşağı acliqdan çıxarmaq üçün nənəm nə qədər qardaşına onluq qızıl verib...

... Nənəmin siması bu gün də yadımdadı; hündürboy, gözəl, ağbu-xaqlı və zəhmlili bir Azərbaycan xanımı! Nə qədər zəhmlili idisə, bir o qədər də ürəyi yumuşaq idı. Övladlarını, nəvələrini, gəlinlərini çox istəyirdi. Nənəmin vəsiyyətini yerinə yetirdim; qızımı onun adını qoydum - Telli! Torpağı-sanı yaşasın. Elə qızım da nənəmə çəkib. Onun kimi hündürboy, zəhmlili və Allahı sevən, oruc tutub namaz qılan bir xanımıdı...

... Telli nənəm başqa nəvələrini deyə bilmərəm, həmişə mənim yadımdadı. Xüsusən də martin 7-də dünyasını dəyişməyi və 8-də dəfn edilməyi heç vaxt xatirimdən çıxmır. Və yadımdan çıxmayan həm də nənəmin bişirdiyi yeməklər, eləcə də doşabdı. Yazımın əvvəlində qeyd elədim, tək onun yeməkləri yox, onun nənə məhəbbətini heç vaxt unudan deyiləm. Çünkü o məni nə qədər çox isteyirdi, mən də onu bir o qədər çox isteyirdim. Hətta atamdan, anamdan da çox isteyirdim. Və elə indi də çox istəyirəm. Bəzən elə dərrixəram ki, uşaq kimi oturub ağlayıram...

... Dünya heç də əbədi deyil. Bir gün gələn, bir gün də Allahın dərgahına dönüş etməlidir. Mənim nənəm də Allahın dərgahına dönüş edib. Və onunla, eləcə də digər əzizlərimlə Allahın dərgahında görüşəcəyik. O qədər buna inanıram! Çünkü mənim nənəm dünyanın ən gözəl, ən yaxşı nənəsiydi...

Əbüləfət MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

SÖZÜN ƏSGƏRİNDƏN SÖZÜN ZABİTİNƏ YOL GƏLƏN ŞAI'R

Maşallah Məftunun 65 yaşına

Bəri başdan deyim ki, tanınan, saylan, öne çıxan, diqqət mərkəzində olan və bir də imtiyazı, kürsüsü, təbi'i ki, həm də az-çox "cibi" olan adamların ad günlərində, yubileylərində yazı yazmaq, söz demək, bədə qaldırmaq, hətta bir-birindən bəlağətli, az qala yerə-görə sığmayan sözər söyləmək, fikirlər səsləndirmək indi günümüzün reallığıdı. Necə deyərlər, inyə ucu boyda vəzifən olsun, gör sənin şəninə hansı epitetləri söyləyəcəklər. Yalan olmasın, şeyx Nizami də, şeyx Füzuli də, Səməd Vurğun da, Rəzul Rza da, Bəxtiyar Vahabzadə də, Məmməd Araz da kölgədə qalacaq. Bax, bu mənada mən xüsusilə Söz adamları barəsində düşüncələrimi, ürəyimdəkiləri dili gətirəndə, kağıza köçürəndə həmişə gözümüzün önündə böyük aydınlarımız dayanır.

Onlara baxıram və barəsində yalnız öz fikir gücüm daxilində deyəcəyim sözün çəkisini, ölçüsünü hesablayıram. İstəmirəm ki, nə özüm, nə də qəhrəmanın gülünc üvvanı olsun. Bax, bu mənada onunla əyani tanışlığımın yaşı 80-ci illərə təsadüf edir. Onda bu dünyada Sovet hökuməti də var idi, onun komsomolu da. Onda bu bu dünyada Vaqif İbrahim adlı bir şair var idi, necə ki, ruhu, sözü bizimlədi... Və həmin o Vaqif İbrahimin rəhbərlik etdiyi böyük bir ədəbi birlik də Azərbaycanın sözə təşnə gənclərini bir araya yığmışdı. Bax, onda qarşılaşmışdım indi yubileyi barəsində söz yazacağım dostumla. Əslində mən onun barəsində fikrimdə, ürəyimdə hər gün yazmışam. Amma hər yerde də səsləndirdiyim fikrimin arxasında dayanmağımın iki səbəbkər olub. Onlardan biri sağlığında məni tez-tez arayan gözəl ruhlu, gözəl qəlbli, gözəl sözlü Nurəngiz Gün idi. Hər dəfə də zəng vuranda mənə zarafatla deyirdi ki, "Əbili, sənlə telefonla belə çox danışmağım evdə xanımını narahat etmir ki?". İkinci səbəbkar isə (bu gün də ona ən səmimi duyğularımı ifadə etməkdən çəkinmədiyim-Ə.M.) o illərin bütün gənc qələm adamlarının əzizi olan Kəmələ Abiyevadı. Deməli, Kəmələ xanım bütün görüşlərimizdə, telefon zənglərimzdə həmin illərin uşaqlarını bir-bir xatırlayırm, hər biri barəsində ürək sözünü deyir. Hətta (artıq qəhrəmanımın adını çəkməyə məcburam - Ə.M.) Maşallah Məftunla bağlı narahat günlərimzdə mənə zəng vurub dedi ki, "Maşallah ermənilərə qan udurur, amma buradakı ermənilər də ondan əl çəkmir".

Bəli, indi bildiniz ki səhbət Maşallah Məftundan gedir. O Maşallah Məftundan ki, o, böyük Səməd Vurğun demiş-kən, müharibənin "daş dövrü"ndə müsəlləh əsgər oldu, silaha sarıldı. Bir zabit kimi əsgərləriyle bərabər Qarabağ müharibəsinin birinci mərhələsində bacardığı nə idisə hamisini etdi. Sonunda da ehtiyata buraxılonda kimlərse ona öz qara eynəklərinin altından baxıb cəza kəsmək istədilər. Amma Maşallah Məftunun iradəsi və onun ha-

misi olan xilaskar məlekələr buna imkan vermədilər. Çünkü Maşallah haqq adəmi, haqq şairi idi!

Hələ gənclik illərimizdə maraqlı şeirlərlə ədəbi ictimaiyyətin diqqətini çəkən Maşallah Məftun ali təhsilini Moskvada davam etdirəndə də gündəmdə qalmışdı. Çünkü o, həm sözün, həm də Azərbaycanın məftunu idi. Hətta publisist yazılarının birində işlədiyi "kərpic" sözü o dövrün böyük səlahiyyət sahibi olan adamlarından birinin simvoluna çevrilmişdi. Yəni həmin şəxs bu gün də yaddaşda həm də o sözə qalıbdi. Maşallah Məftun isə şeirlərlə, misralarıyla. O misraların üvvanı da Azərbaycandı! Maşallah yazır ki:

*Kimini mal edir, kimi yə maldi,
Kiminə zəhərdi, kiminə baldı.
Kimler bu dünyada əbədi qaldı?!
Bu haqqın sədasi başlara batsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

*Talelərdən keçən yollar dumanlı,
İrəli açılan qollar gumanlı,
Kəsilən ağaclar, kollar gümanlı...
Axır baltasını adamlar atsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

*Ömür hər bəndənin gümüş çayırdı,
Azi da, çoxu da Tanrı payırdı.
İnsanlıq, insanın haqqı-sayıdı,
Çoxu ətəyindən qoy daşı atsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

*İnsanın insanlıq arzuları tək,
Dünyanın dünyəvi bari, varıtək,
Arazın ibrəlli saf suları tək,
Məmmədin sözləri hər kəsa çatsın...
"Dünya mənim, dünya sənin, dünya heç kimin".*

Maşallah Məftunun böyük şairimiz Məmməd Araza ünvanladığı bu şeiri mən təkrar-təkrar oxumuşam. Və hər oxunuşda da xalq şairinin məşhur misrasının Maşallah Məftun yozumunu fərqli-fərqli çalarlarda görmüşəm. Anlamışam ki, sözün əsgəri və zabiti olan Maşallah Məftun sözün hara getdiyini də, Azərbaycanın sabahını da görür və izleyir. Ona görə də yazır ki:

*Odların içindən çıxan millətim,
Kölə zəncirini qıran millətim,
Zülmət gecələri yaran millətim,
Ilhamla, inamlı gedir sabaha!*

Adı bir vətəndaş yanaşmasıyla bu bəndin qatlarına işq salmağa çalışan, onda görərsən ki, millətimizin hardan yol başlayıb hara üz tutduğunu şair sadə və səmimi bir şəkildə qələmə alıbdi. Bu sadə və səmimi tərənnümün içərisində pafos yox, yalnız və yalnız sevgi var. Və yaxud gözəl şairəmiz Nurəngiz Günün ölməz xatirəsinə yazdığı "Sən oldun" şeirini ötəri bir hissələ gözdən keçirmək mümkün deyil. Çünkü bu şeirdə həm vəsf var, həm təqdimat var, həm də tərənnüm. Şeiri oxuduqca onun ünvanlığı həmin xanımı da, şairəni də gözünün önüne gətirirsən. Onunla bir növü həmsöhbətə çevrilir-sən.

*Sən oldun, günəşin, güllərin dostu,
Sən oldun, ayların, illərin dostu,
Sən oldun xinalı əllərin dostu,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun!*

*Ayri bir aləmdən gelən sən oldun,
Kövrlən biz olduq, gülən sən oldun,
Bizi bizdən yaxşı bilən sən oldun,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun!*

*Tanrı göyərində mələk oldun sən,
Sevgi qanadında dilək oldun sən,
Ürəklə yaşadın, ürək oldun sən,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun.*

*Bircə sözümüzdən bizləri duyan,
Nə vaxtdı yatmışan, bir diksin, oyan!
Jaləni, Müjgəni kimsəsiz qoyan,
Sən oldun, sən oldun, yenə sən oldun!*

Elə buradaca əlavə edim ki, Maşallah Məftun özünün "Güllərin soyqırımı" poemasını unudulmaz Nurəngiz Günün xatirəsinə, əslində isə onun ömrü-lüyüne ittihof edib. Mən həmin poemanı oxuyarkən bir daha əmin oldum ki, istedad və sevgiyle yazılan hər söz, hər misra solmayan çiçəkdi, bədirlənmiş aydı. Bax, bu mənada Maşallah Məftunun "Güllərin soyqırımı" poeması mənim nəzərimdə həm də Nurəngiz Gün abidəsidı.

... Bəlkə də ədəbiyyat adamları, da-ha çox ədəbi tənqidlə məşğul olanlar Maşallah Məftunun yaradıcılığına mənim münasibətimi qəbul etməyəcəklər. Amma birbaşa demək istəyirəm ki, mən Maşallahın oxucusu kimi onun misralarında heç vaxt ütü görmədim, heç vaxt pafosla, nə də heç vaxt da Maşallah Məftunun sözünün arxasında gizlin istək, gizlin yanaşma ilə də qarşılaşmadım.

Bütün hallarda Maşallahın özünməxsus poeziyası elə özü kimi də bir bütövlük ifadə etdi. Yəni necə duydu, necə hiss etdi, necə yaşadısa, fikirləri də, düşüncələri də o cür ortaya qoysu. Mənə elə gəlir ki, onun döyüş həyatı sözünün sərrastlığını daha da artırıbdi. Bu mənada stolüstü kitabı olan "Gəlilmli-gedimli gülləri açılan, gülləleri saçılan dünya" kitabında bütünlükə oxuyub başa çıxdığım şeirlərin hamisində mən Maşallahla üz-üzə oturdum. Bur-

dakı şeirlərin hamısı elə bil ki, bir nefəsə yazılıb. Ister bu şeirlər Qarabağ atlara ünvanlaşın, ister türk əsgərinə, istərsə də qələm adamlarına, söz xirdarlarına... Yeni demek istəyirəm ki, bu şeirlərin hamısının üzü də, astarı da halallıqdı, səmimiyyətdi, gerçəklidi. Maşallah yazır ki:

*Xocalım - yanmış külümədən,
Yanmış əlim, yanmış dilimdən,
Qorqud-Oğuz ellərindən,
Türk əsgəri, salam olsun!*

*Gözümdə şəkərim, balım,
Könlümdə ulu memarım,
Ağarmış saçım, saqqalım,
Səninlədi, salam olsun!*

Və yaxud:

*Salam, türk məzəri, salam keçmişim,
Salam, tariximin yazılın günü.
Salam, varlığımın möhürü, himni,
Qəlbimin hayqıran nəğməsi, ünү,
Haqqı göstərərsə mızan- tərəzi,
Göylərdə, yerlərdə türkümün izi...*

*Tanrı sevgisində yaranıbdi türk,
Nankor süfrəsində qinanıbdi türk,
Vurduğu xiymələr sökülən deyil,
Nə qolu, nə dizi bükülən deyil!
Salam, bu dünyaya gəldiyin günə!*

Zənnimcə, bir hissəsini təqdim etdiyim bu şeirlərdə səhbət türkçülüyün tərənnümündən getmir. Əksinə, bu şeirlərdə türkə olan sayğıdan, sevgidən və ən vacibi isə özünüifadə etməkdən gedir səhbət. Elə bu səbəbdən ki, Maşallahın türk aydınlarına, türk paşalarına ittihof etdiyi şeirlərin hamisində onun özü də birmənalı şəkildə görünür. Deməli, bu, əvvəldə dediyim kimi, sevgi və istedadın birbaşa təqdimatı.

Mən Maşallah Məftunun 65 yaşının addım səslərini açıq-aşkar etdiyim bu məqamda onunla bağlı düşüncələrimi, fikirlərimi bir az pərakəndə şəkildə ifadə etməyə çalışarkən ağılımda olan bir məqamı da unutmamağa çalışdım. Bu da Maşallahın dostluğa dözmü, həm də dostluğa olan inancı. Yəni Maşallah Məftun bir şəxsiyyət olaraq öz poetik varlığıyla mövcud xarakterini cilalayıb. Ona görə də mən Maşallahın dostları arasında müxtəlif zümrədən olan insanların varlığına çox təbii baxıram və bunu onun halal haqqı kimi qəbul edirəm. Ister bu çərvədə Maşallahın döyüş dostları, əsgərləri olsun, ister qələm dostları, ister millet vəkilləri, ister adı məhəllə adamları... bütün hallarda Maşallah dost dediyinə məftundur. Elə mən də bu məftun dostuma önce və önce can sağlığı, yaradıcılığında isə yeni-yeni şeirlər, poemalar, publisist yazılar qələmə almağı arzu edirəm. Axı onun gözəl publisist qələmi də var. Deməli, SÖZ Maşallah Məftunun həm özüdü, həm qibləsidi, həm sevgisi.

Yaşın mübarək, qardaş!

Ceyhun Bayramlı

Pessimist soydaşlarımız məncə bunları da düşünməlidir

"Azərbaycan hökümtəti nə üçün Xankəndi, Xocavənd, Ağdərə, Əsgəran, Xocalı, bir sözlə, mülki erməni əhalisi qaytarılan şəhər və qəsəbələrə girməyə tələsmir, deməli, Qarabağın içi bizimki deyil" deyən pessimist soydaşlarımızın düşünmək istəmədiyi bəzi məqamları göstərmək lazımlıq gelir.

Əvvəla, savaşın qaynar vaxtında belə nə dünya, nə Ermənistən özü Qarabağdakı qondarma Artsaxı dövlət kimi tanımadı, hətta Rusyanın kontingenti ve rəsmi Moskva da həmin ərazini nə özünüküleşdirmədi sənədlə, nə də hansısa status söhbetini açıq qoymadı. Qatar ötdü getdi. İnnən belə ümumiyyətlə bu mümkün deyil, kim buna cəhd eləse, separatizmə dəstək kimi qəbul ediləcək və heç bir praktik ehemiyət daşılmayacaq, Ermənistən eləsə, növbəti savaş başlanıa bilər, ona görə Ermənistən da buna getməyəcək. Belə vəziyyətdə Xankəndi, Xocavənd, Xocalı haçana kimi hökümətsiz, yiyəsiz qala bilər ki. Gec-tez orda dövlət qurumalarımız bu günə kimi qalan qışmı ödənilsin.

İkinciisi, "Hökümət nə üçün Xankəndi, Xocavənd, Ağdərə, Xocalı, Əsgəranı girmir" deyən hər kəs nə azı orada yerləşdirilən erməni mülki əhalisinin evlərinin temi-

ri və ilkin yerləşdirməsinin xərcini Azərbaycanın çəkməli olduğunu bilməlidir, çünki o qırılmış deyure bizim vətəndaşlarımız sayılır. Bundan başqa, orda aylarla, illərlə ödənilməyən maaş, müavinət və pensiyaları Azərbaycan tərəfi ödəmeli olacaqdı.

Yaddan çıxmayıbsa, Rusiya sülhməramılları Qarabağda guya məktəbin açılışı mərasimi keçirmişdi.

Pessimistlər

dərhal separatçıların oyununa gələrək Azərbaycanın bu savaşda məglub olduğu barədə danışmağa başladılar. Həc biri düşünmədi ki, tutaq ki bu məktəb açıldı, orda dərs deyən kontingentin maaşlarını hansı ölkə ödəyəcək, o məktəblərin inventarını, mal-materiallarını hansı tərəf təmin edəcək??? Büdcəsi tarmar olmuş Ermənistən ya Rüstəm Məradov? Hazırkı durum bu söhbatlərə görə Azərbaycana sərf edir ki, ən azı bu qış vaxtı ordakı mülki erməni əhalinin dərdini Rusiya çəksin, Ermənistən büdcəsin-dən onların pullarının bu günə kimi qalan qışmı ödənilsin.

Ağır savaşdan çıxmış Azərbaycanın Qarabağın bərpası ile bağlı həle N qədər xərci var. Hökümət noyabrın 11-de adı çəkilən şəhər və qəsəbələrimizdə rəsmi fealiyyətinə başlasayıd, birin-

ci növbədə öz erməni vətəndaşlarına sahib çıxmali idi, çünki hələ Azərbaycanlı köckünər orda yoxdur. Deməli, savaş bitdi deyə 30 il üstüməz separatizm bayraqı açmış erməniləri yedidzirib, evlərinə salıb onlar üçün istilik, işiq, qaz quraşdırılmalıq ki, kef eləsinlər və yeni hoqqalar planlaşdırınlar? Uduzan tərəfin canı çıxısnı savaşın nəticələrinə qatlaşış vaxtile qızışdırıldığı soydaşlarının dərd-azarını həll eləsin. Lazım olan anda Azərbaycan dövləti orada hər şeyə əl qoyacaq.

"Azərbaycan ordusu Xankəndiyə girib işi bitirməliydi" deyə düşünen nəzarətilər onu da unudurlar ki, bızdən fərqli olaraq erməninin hər cür imkana, pula və silaha malik 10-dan artıq terror təşkilatı var. Daşnakşutyun, Asala, Sasna Tsrer, Qıçak və s. Həmin təşkilatların üzvləri savaş bitəndə belə əldə silah Xankəndi, Xocavənd və digər bölgələrdə idid.

Azərbaycan ordusu Xankəndi, Xocavənd, Əsgəran, Ağdərəye giron kimi hər yanda başları kəsilmiş, təcavüzə uğramış yaxud payaya keçirilmiş çoxlu sayıda erməninin meyidləri ilə üz-üzə gələcəkdi. Səhəri günse dünya bar-bar bağıracaqdı ki, Azərbaycan ordusu Qarabağda etnik təmizləmə və soyqırımı həyata keçirib, xristian erməniləri qırıb-çatıb. Bu xain toplumun həyasız

millətçilərinin bacardığı alçaqlıq yoxdur. Beləliklə, regiona girə bilməyən ABŞ, Fransa, Niderland, Belçika, Almaniya və s. hamısı bölgəyə girmək və Azərbaycanı cəzalandırmaq yarışına düzüləcəkdi.

Uzaq tarix deyil,

nə Səddam Hüseynin vaxtilə İraqın bir hissəsi olmuş Küveytə girişi, nə Kosovo, nə də digər hadisələr. Pessimist soydaşlarımız məncə bunları da düşünməlidir.

Düşündüyüm odur ki, əgər gedən proseslər Azərbaycan hökümtənin nəzaretindən çıxarsa, buna ən birinci ele Azərbaycan höküməti özü sərt reaksiya verəcək və adekvat addımlar atacaq, heç kim min zülmələ əldə etdiyi qələbenin yenilgiyə əvviləməsini və zəhmətinin hədər olmasını istəməz. Sonra da bölgədə maraqlarımızı qoruyan Türkiye tərəfi səssiz qalmayacaq. Xankəndi, Xocavənd, Əsgəran, Ağdərə və Xocalıda Azərbaycan dövlət orqanlarının fəaliyyətə başlaması isə çox da uzun zaman almayıcaq.

P.S. Rusiya sülhməramılları kontingen-tini daim nəzərətə saxlamaq və "iyinə üstə gəzdirmək" məsələsin-də isə pessimist soydaşlarımızla razıyam. Zəfər qazanmış tərəf kimi daim ayıq-sayıq olmalıdır.

Hasan Yıldız

"Köpək balıqları"

Azərbaycanın son dövr önəmlı yazarlarından biri Aslan Quliyevin postmodern romanı "Köpək balıqları".

SSRİ-nin dağılma prosesi sonrasında bəhs edir. Meyvə yiğməgə gedən bir uşağı (yazar) on iki yamaqlı torbasını itirməyi və beşikdən yuxilaraq ağlıtu itirməsi üzərində qurulub. Torbanı itirməyinə görə atasının tez-tez ona bacarıqsız deməsi, alçaldılmasının travmasını ömrü boyu yaşayan bir uşaq. Saflığının, səmiyyət tərəfindən təzyiqlərin canavarlaşdırıldığı insanlar. Bu romanda bunların hamısı var. Ağabala, Balıqların şahı, nənə, Sabit və qonşunun oğlu obrazları üzərindən hadisələri anladan gözəl bir roman işlənib. Dili çox sadədir. Dumdurul türkəcə. Türk Dünyası ilə mədəni əlaqələri dərinləşdirmək üçün bu cür əsərləri diqqət mərkəzinə gətirmək lazımdır. Ağabala obrazı qədim mədəniyyətimizin son təmsilçisi kimi yer alıb. Balıqların şahı isə zamanın özünü ehtiva edir. Sabit isə o unutdurulan dostluq əfsanəsidir.

Qonşunun oğlu Vətən həsrətini mükəmməl izah edir.

Romanı iki gündə ləzzətli oxudum. Digər əsərlərinin də mütləq sıfariş edəcəyəm. Turan dönyasının ədəbiyyatı hər şəxsi rəğmən milli mədəniyyət ətrafında bizi görüşdürülməyə davam edir.

Ev tikmək üçün bələdiyyədən alınan torpağın qiyməti necə hesablanır?

Fərdi yaşayış üçün bələdiyyələrdən torpaq alan zaman qiymətin necə müəyyən edilməsi məsələsi nə aydınlıq gətirilib.

Ədliyyə Nazirliyi Bələdiyyələrlə İş Mərkəzinin bu gün keçirilən onlayn briñinqində qeyd olunub ki, bələdiyyə torpaqları həm birbaşa alqı-satçı ilə mülkiyyətə verilir, həm də müsabiqə vasitəsilə ayrılr.

Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahəsinin fərdi yaşayış evinin tikilməsi üçün verilməsi zamanı onun qiyməti hərrac və müsabiqə üçün verilən ilkin qiymət, torpağın normativ qiyməti, bazar məzənəsi nəzərə alınmaqla bələdiyyələrin özləri tərəfindən müəyyən edilir.

Fondun sədri qurumun vəzifələri arasında Azərbaycan Respublikasının Qarabağ bölgəsinə investisiyaların cəlb edilməsi prosesinin təşviqini, dövlət-özəl sektor tərəfdallığının inkişaf etdirilməsini, habelə yerli və beynəlxalq ictimaiyyət arasında Qarabağın tarixi, erməni işğalı nəticəsində dəyişmiş zərərlə bağlı reallıqları və bu regionun bərpası prosesi haqqında məlumatların yayılması sadalayıb. Görüş zamanı dövlət başçısının tapşırıqına əsasən, Qarabağda həyata keçirilən bütün layihələrin dünənin ən yüksək standartlarına uyğun olacağı qeyd edilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin ölkənin işğaldan azad edilmiş ərazilərinin "yaşıl enerji" zonasına, "ağlılı şəhər" və "ağlılı kənd" kimi mütəəqqi konsepsiyanın həyata keçirilməsi üçün platformaya çevriləcəyi ilə bağlı sözləri nümunə kimi göstərilib.

Görüş istirakçıları işgüzar ünsiyyətin davam etdirilməsi və bu cür görüşlərin müntəzəm olaraq keçirilməsi barədə razılığa gəliblər.

İlham Əliyevin Fondun qarşısında qoyduğu məqsəd və vəzifələrden danışıb.

"Fondun qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri Qarabağın dirçəldilməsi üzrə müvafiq layihələrə yönəldiləcək ianələrin və grantların cəlb olunmasıdır", - deyə o bildirib.

Onun sözlərinə görə, ən yaxın vaxtlarda Fondun strateji fealiyyət planları işlənib hazırlanacaq.

Rəhman Hacıyev bildirib ki, Fond öz fealiyyəti çərçivəsində müxtəlif layihələr, o cümlədən Qarabağın maddi dəyərlərinin bərpasına, sərmayələrin cəlb olunmasına və insan kapitalının inkişafına yönəldilmiş layihələr həyata keçirəcək.

"Cənab Prezident öz çıxışlarında insan kapitalının inkişafının xüsusi əhəmiyyətini dəfələrlə vurğulayır. Dövlət başçısının bayanatlarını tapşırıq kimi qiymətləndirən Fond bu istiqamətə xüsusi diqqət yetirəcək. Çünkü hər hansı təşəbbüsün, xüsusiələ də işgaldən azad edilmiş torpaqların bərpası və reinteqrasiyası kimi möhtəşəm bir təşəbbüsün uğurunu məhz insanlar müəyyənləşdirir", - deyə R.Hacıyev bildirib.

Qarabağ Dirçəliş Fondu və Azərbaycan Respublikası Dağılıq Qarabağ bölgəsinin azərbaycanlı icması işgalindən azad olunmuş ərazilərin bərpasına töhfə vermək məqsədilə birgə əməkdaşlıqla maraqlıdır.

Fondan Adalet.az-a bildirilib ki, bu maraqlı Azərbaycan Respublikası Dağılıq Qarabağ bölgəsinin azərbaycanlı icması rehbəri, Milli Məclisin deputati Tural Gəncəliyev və Qarabağ Dirçəliş Fonduñ İdarə Heyətinin sədri Rəhman Hacıyevin görüşündə ifade edilib. Görüş martın 11-də İcmənin ofisində həmin qurumun əməkdaşlarının iştirakı ilə baş tutub. Görüşdə İcmənin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdürü Aybənniz İsmayılova, Media və Kommunikasiya söbəsinin müdürü Əhməd Mahmudov, yazıçı-publisist Məqsəd Nur və baş-qaları iştirak ediblər.

Görüş zamanı İcmənin rehbəri və nümayəndələri təşkilatın son illərdə həyata keçirdiyi müxtəlif layihələr-dən danışıblar. Bu layihələr arasında erməni işğalının nəticələri ilə bağlı reallıqların dünən ictimaiyyətinin

Qarabağ Dirçəliş Fonduñ strateji fealiyyət planları hazırlanacaq

diqqətinə çatdırılması, habelə Qarabağ tarixinin yerli və xarici audito riya arasında populyarizasiyası kimi təşəbbüsler də az deyil.

Tural Gəncəliyev Xankəndindən olan seçicilərin vəziyyəti, postmühäribə dövründə İcmənin gözəltıləri və tezliklə doğma torpaqlara qayıtmış arzusunu baremə də danışıb.

İcmə rehbərinin sözlərinə görə, Azərbaycan diasporunun nümayəndələri də İcmə və Qarabağ Dirçəliş Fondu ilə birlikdə layihələrde iştirak etməyə hazır olduqlarını bildirirlər.

"Biz də öz tərəfimizdən bu əməkdaşlığı dəstək verməyə çalışacaq", - deyə o bildirib.

Fondun sədri Rəhman Hacıyev isə görüş iştirakçılara təşkilatın müvafiq strukturlarının yaradılması istiqamətində görülən işlərdən, Azərbaycan Respublikasının Prezi-

Eminquey

**Bu qədər
problemən yox,
siqaretdən ölücəyimi
düşünürsən?**

Xəzər TV-də sujet gedir. Siqaretin qiymətinin artımı ilə bağlı. Camaat arasında sorğu aparıvlar. Nə təsadüfsə, hamı eyni şeyi deyir - zərərlı şeydi, qiyməti lap 100 manat olsun!

TV-ləri tanıyıram, onların bu qiymət qalxımına bu yolla haqq qazandırmaqları yeni deyil. Qınayırammı? Qınayıram!

Adamları tanıyıram, onların da mikrofon görəndə sağlamlıq mütəxəssisi, paklıq mücəssiməsinə döndüyü nü yaxşı bilirəm. Qınayırammı? Qınayıram!

Dəlinanadır!

Ziyandır? Satma da! Qadağa el! Nəşəni qadağa edib altdan-altdan icazə verə bilirsiniz, indi siqaret adam öldürdü? Burnumun dibində səhər küçələrdə iy-nə dolub-dasır. Sahə polisləri göz yumur.

Üstəqəl, ziyanı? Mənim qeydimə qalırsan dövlət kimi? Onda niyə 3 aya yaxındı ki, qəzetləri pulsuz qoymusan? Düşünürsənmi ki bu adamlar ya zəlzələdən, ya vəlvəldən işləməyə və evə çörək aparmağa məhkum durlar. Və heç kim otla qidalanır. Niyə büdcəni açmursan? Bəs bunun hər gün evə üzüqara gəlməyi? Bəs bunun hər gələn 10 görüş təklifindən 9-undan imtina etməyi? Bəs bunun məisət problemləri və streləri? Niyə düşünmürsən bu qədər adamı? Sağlamlığımı bular ziyan vermədi, siqaret verdi?

Çəkirəm? Əccəb eləyirəm! Sən mənə 1 manatlıq siqareti bu iki il ərzində artıq 2, 50 qəpiyə sıriyarsan. Qaldır da keyfiyyəti. Niyə qaldırmırsan?

Sən mənə suyu ikiqat qiymətinə sıriyarsan, qaldır da minimum əmək haqqını.

Sən mənə çörəyi 50 qəpiyə satıb çəkisini azaldırsan, sağlamlığımı düşünəcəksən?

Sən məni hər gün tixaclarda qız verən avtobuslarda qalmağa məcbur qoymusun, virus-virus deyirsən, sağlamlığımı düşünürsən?

Qaldırıdığın siqaretlərin keyfiyyətini qaldır! Yonca çəkirik, yonca. Apılık çəkirik, apılık. Sən mənə eşşəyin, malin yediyi şeyi tütün adı ilə 2, 50 qəpiyə sıriyib sağlamlıq davası döyürsən?

Sən məni bu qədər problemin içində yaşadıb bircə siqaretdən ölücəyimi düşünürsən?

İnanmirsınızsa...

Hər zamanın öz tələbləri olur. Və bu tələblər zamanın süzgəcindən keçdiyindən onlara əmək etmək həyat tərzimizin bir parçası olur. Yəni biz tələbləri yeriňe yetirməli, onlara laqeyd münasibət bəsləməli deyilik.

İndi son zamanların bələsi olan, əməlli-başlı tügəyan edən koronavirusa (COVID-19) qarşı peyvənd olunmaq günüñən ən vacib məsələlərindən biridir. Cox təəssüflər olsun ki, həyatı əhəmiyyət daşıyan bu məsələyə bir çoxları başdanşodu münasibət bəsləyir. Halbuki hamı bir nəfər kimi öz sağlamlığının keşiyində sayıq dayanmalı, sağlam həyat tərzi üçün tələb olunan qaydalara riayət etməlidir.

... Bu yaxınlarda toyuqlarımızdan biri "xaltura" etməyə başladı. Bütün dünyamın toyuqları kimi yumurtamadı. Onun yumurtası sanki tennis topu idi. Sırf topa bənzər yumurtanın içində də dəyişiklik özünü açıq göstərirdi. Yumurtanın çəkisi ölçüsünə nisbətən xeyli ağır idi.

Onu sindiranda hər şey aydın oldu. Yumurtanın içərisi başdan ayağa yumurta sarısı idi. Cox fikirləşdim, toyuğun bu normallıqdan çıxmışının səbəbi nədir? Sonda belə qənaətə gəldim ki, bizim toyuq pandemiya vaxtı xoruzla sosial ara məsafləsini lazımi qaydada saxlamayıb. Nəticəsi də göz öündədir. Yəni koronavirus tələb olunan qaydalara riayət etməməyi sevmir, heç bir şeyi bağışlamır. İnanmirsınızsa, yumurtaya diqqətlə baxın...

Adil Misirli,
Ağcabədi

Orxan Saffari

- Gəl, zəng edək, camaatlə məzələnək.

- Keçən dəfə söyüdlər də, tay bəsdi.

- Əşşə, səndəki, söyünlər də. Üzümüzə söymürlər, tanımlırlar ki?

... Düzü, belə şeylərdən b i r

az qor-xurdum da. Bir-

dən polisə verərlər, bir-dən nəsə olar. Həm də, elə həmin ərefələrdə dayım oğlunu buna görə polislər tutmuşdu da. Amma biz ona baxanda toya zada getməli idik. Sən götür, zəng elə polisə, denən ki, Neftçilərdə körpünün altında bomba var. Aləm dəymişdi bir-birinə.

Bu hadisəni də yanım-daki dostuma damışında "Ə, biz polisə zəng eləmirik ki. Heç nə olası deyil. Birinci dəfə deyil ki, edirik" dedi, açığı, bir az özüm də me-yilliyyəm deyə razılaşdım....

Yəqin ki, o dövrün telefon manyakı olanlar var aranzıda.. Maraqlı idi amma. Müasir texnologiya burulğanında açığı, belə həyəcanlı hadisələrə ehtiyac da duyuram.

Dostumla həmişə ki ki-mi ağızımıza gələn nömrələrə zəng edib, filankəs burdadi, filankəsi olar? deyib özümü bələ bir əyləncə qurduq. Amma bir dəfəsində başqa cür oldu.

***

- Alo, salam, xala, Aytəni olar?- danışanın səsin-dən yaşı qadın olduğunu hiss edib bələ dedim.

Cavab məni əməlli hə-yəcanlandırdı;

- Aytən hamamdadı, kimsən bala?

İlahi, bu nə idi? İndi nə deyim? İlk dəfədir ki, belə

Azərbaycanda 14 palçıq vulkanından turizm məqsədilə istifadəni nəzərdə tutan layihə hazırlanıb.

Ölkədə 350-dən çox palçıq vulkanı və palçıq təzahürlərinin geniş yayılması, müalicəvi xüsusiyyətlərinin beynəlxalq səviyyədə təsdiq olunmasına baxmayaraq bu sahə üzrə ixtisaslaşdırılmış müalicə-sağlamlıq mərkəzləri fəaliyyət gös-

bir şeylə qarşılaşırıam. Dos-tum mənə baxır həyəcanlanır, mən də ona. Bir-biri-mizə işarə edirik ki, nə deyim? az qala dəstəyi də atırdım üstünə...

Tez özümü toplayıb cavab verdim;

- Sinif yoldaşıdır, xala, Elnur..

Həyəcandan öz adımı da demədim. Həm də nə olar olmaz deyə, guya bir az da ehtiyat elədim..

- Bıy, bağıyla bala, səsin dayışib, tanımadım. Anan necədi?

Həm həyəcanlıram, həm də özümü yandırma-yıb cavablar verirəm. Artıq geddi. Hələ bir azdan Aytən də geləcek..

- Yaxşıdı, xala, salam deyir o da deyib, bəlkə sonra zəng edim, Aytən gələndə, dərslərin yerini so-

r u -
ş a c a q d i m
onsuz dedim.

- Sən də salam de ana-na, yox, gəldi Aytən, ala danış deməyi ilə kürəyimin arasından soyuq bir tər necə getdisə...

- Hə, Elnur, necəsən, yenə cədvəli götürməmisi-sən sən, avara?- Aytənin səsi telefonun o başından ayaqlarını əsdirdi..

Dostum isə qiraqdan səsin tutub gülür, əli ilə danışmağımı işarə edirdi..

- Alo, səsin gəlmir, El-nur..

- İlahi nə cavab verim axı?- - içimdə deyib, Aytənə artıq bir cavab verməli ol-duğuma ayıldım..

- Hə, Aytən, sabahın dərslərini soruşacaqdım..

- Elnur sənsən? səsinə nə olub?- sözündündən sonra anladım ki, danışan artıq mən deyiləm..

- Amma artıq bu oyunu uzatmağın bir adı yox idi. Telefonu söndürməyə də qorxdum. Birdən nömrə yazandısa telefon? Həm də, qorxsam belə, bir az da özüm istəmirdim, danışmaq istəyirdim..

- Aytən, bağıyla, mən elə belə zəng vurməsdim, səni tanımadım, bilmədən oldu, xalaya heç nə deyə bilmədim- dedim...

Layihə 12 min m² ərazidə olan 14 palçıq vulkanlarından turizm məqsədilə istifadəyə əsaslanır. Layihə çərçivəsində infrastrukturun yaradılması, palçıq vulkanlarını və təcrübə

terəfindən hazırlanır. Palçıq vulkanlarının ərazisində müasir turizm infrastrukturunun yaradılması layihəsi "Regionların 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq DTA tərəfindən hazırlanıb.

Bu layihə Abşeronun cənubu və Qobustan-

Dedim, yəqin, ağızından çıxanı deyib, telefonu söndürücük..

- hihih - Aytən güldü....

o kürəyimin arasından bir nəgmə kimi ötbü keçən təzədən keçib bədənimi sizlatdı. Anında beynimə xəyallar canlandı. Aytənlə görüşürük, görəsən, gözəl qızdı? Sevəcək mən?.....

- Həqiqətən bağıyla Aytən, bilmirdim belə olacaq- özümü toplayıb dedim..

- Ebibi yox, amma gözlə bir azdan danışaq- yavaşca dedi..

- Nömrəni bilmirəm axı, ağlma gələni yazdım deyəndə nömrələrini dedim.

491 04 86...

- Yaxşı, Aytən, telefonun başında zəngini gözləyirəm..

- Dəstəyi yerə qoyan ki mi telefon sevgimə mənfürcasına şahidlilik edən dostumla həyəcanlı danışmağa başladıq..

- Oydaaa, bu nə-di id? hihih i ,

ğumuza qədər, nələri sevib sevmədiyimizi də.

Beləcə, həmin gün Aytənlə bir xeyli danışdıq, amma nə o görüşək dedi, nə də mən. Utandırdı..

Aytənin oxuduğu məktəb şəhərdə idi. Hər gün onunla bağlı xeyallar quraram, hər gün saatlarla danışırıq. İndi düşünürəm, necə də gözəl idi.. Dostum da hər gün soruşur, amma bu, bir az da pisimə gedirdi..

***

- Aytən, görünək, səni görmək istəyirəm- danışdı-ğımız günlərin birində de-dim. Daha doğrusu, sonuncu danışığımız oldu həmin gün..

- Mən də istəyirəm, amma utanıram, Elnur..

Həə. Bu qədər danışsa da, mən ona adımın başqa olduğunu demədim. İlk başda istəyirdim, amma o, məni bu adla sevmişdi deyə, ürəyim gəlmədi. Elə bildim, adımın Elnur olmadığını desəm, daha mənimlə danışmayıacaq. Axi, o Elnuru sevirdi... Həm də, g ö -

rüşmək istəməməyinin səbəbinə həm utanmaq olduğunu dedi, həm də dedi ki, qorxuram, məni bəyənməzsən, çirkinəm...

Nə illah elədiksə, olmadı. Yalan- gerçək daha bu nömrəyə zəng çatmaya-cağını da dedi. Deyəsən, telefon xəttləri dəyişəcədi.. Amma zəng edəcəyini də dedi..

Mən çox gözlədim, zəng gəlmədi..

Hər axşam yenə başqa-başqa nömrələrə zəng edirdim ki, bəlkə bir ümidi yenidən onlara düşə bilərəm. Düşmədim.. Məktəblərinə qədər getdim, görmedim. Görmədim deyəndə, bilmirdim. Amma həmin məktəbdə oxuyan bütün çirkin qızlara baxdım. Görəsən, hansı çirkində Aytən? Ən çirkin qızları görəndə onun olmağını istəmirdim. İndi hərdən düşünürəm, görəsən, Aytən nə edir, gözəlləşibmi?!

Azərbaycanda palçıq vulkanlarından turizm məqsədilə istifadə ediləcək

ərazisində olan bir çox palçıq vulkanlarını əhatə edir.

Layihə 12 min m² ərazidə olan 14 palçıq vulkanlarından turizm məqsədilə istirahət yeri, turizm mərkəzi, baxış nöqtəsi, turist cığırları, ziplayın, kvadrosikl yolları və s. təşkili nəzərdə tutulur.

Ən yeni dövr klassik Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən biri kimi tanınmış Xalq şairi Məmməd Araz poeziya aləmində öz səsi, öz nəfəsi, öz yeri olan, insanın daxili dünyasını, mənəvi aləmini, onun hiss və həyəcannı, duygularını və düşüncələrini poetikləşdirməyi bacaran sənətkarlarımzdandır. Müstəsna dərəcədə parlaq istedada, zəngin yaradıcılıq təxəyyülünə, sənətkarlıq qüdrətinə malik olan bu böyük şairin şeirləri öz estetik dəyərini, təsir gücünü heç vaxt itirməmiş, xalqımızın milli - mənəvi sərvətinə çevrilmişdi. Ədibin şeirləri milli olduğunu qədər bəşəridir. Çünkü bu poeziyada insan faktoru ilə yanaşı dərin içtimai - sosial, əxlaqi - fəlsəfi məzmun vardır. Bu böyük sənətkarın bəşəri əhəmiyyət daşıyan şeirləri öz əhatə dairəsi, estetik dəyəri, poetik məramnaməsilə ədəbi - içtimaiyyətin dərin rəğbətini qazanmışdır. Bu gün heç kimə sərr deyildir ki, şair poeziya aləmində təzə bir cığır açaraq xalqın mənəvi sərvətinə çevrilmiş, özü ədəbi bir məktəb yaratmışdır. Çünkü onun poeziyası Vətənə, Xalqa, əxlaq və mənəviyyata, bədii düşüncəyə və içtimai idealə xidmət edən poeziyadır. Bu poeziya öz fitri istedadi ilə seçilən həssas qəlbli, dərin kamal və idrak sahibi olan Vətəndaşa - şairin yüksək sənətkarlığından xəbər verir. Müəllifin bu nikbin poeziyası öz içtimai - siyasi məzmununa, bəşəri xarakter daşmasına, həyatlılığını, təbiiyinə, məna çalarlığının zənginliyinə, orijinalliginə və poetikliyinə görə oxucuların dərin rəğbətini qazanmışdır.

Vətənpərvərlik hissi Vətəndaş şairin poeziyasında ən önemli yerlərdən birini tutur. Bəşəri ideyaların təbliği onun şeirlərinin əsas ideya - estetik dəyərlərini özündə eks etdirməklə yanaşı, xalq həyatının ən canlı, yadda qalan anlarını içtimai - fəlsəfi məzmunda səciyyələndirə bilmişdir. Şairin poeziyasında vətəndaşlıq yanığı onun həyecanına və düşüncələrinə hakim kəsilən poetik bir dünaygörüşdür:

*Oyaların keçmişini
qayalara yazım deyə
Onda Vətən sanar məni
bir balaca Vətən daşı.
Vətən daşı olmayıandan
olmaž, ölkə vətəndaşı.*

Mənəvi vətəndaşlıq duyğusu ilə yazılmış bu poeziyanın temelində öz Vətənini dərin məhəbbətlə sevən Vətəndaş - şairin psixoloji həyecanları, fəlsəfi - poetik düşüncələri, yüksək vətənperlik hislerini dayanır.

Şairin poetik düşüncələrini dileyən, onun ilhamını daha çox ruh veren əsas mövzulardan biri Vətənə olan sonsuz məhəbbət hissidir. O nədən yazısına yaxşı, həmişə bu məhəbbətdən gül alır. İfade etdiyi fikir və düşüncələrinin de məhz bu məhəbbətin hərəkatı ile isidir və mənalandırır. Çünkü onun yaradıcılıq diapoziunu geniş və əhatəlidir:

*Ana yurdum, hər daşına üz qoydum,
Hər dərədə çaldığım saz yaşayır.
Kimin sanın çıynında, sən kimi,
Şöhrətinə yaşadan az yaşayır.*

Ədibin şeirlərində "Vətən" anlayışı dərin - əxlaqi fəlsəfi məzmun kəsb edir, özünəməxsus keyfiyyətlərlə aydın milli məfkurəyə, ideala çevrilir. Şairin Vətəni "mayası nur, qayası nur" olan ana yurdumuz Azərbaycandır!

*Azərbaycan - mayası nur, qayası nur ki,
Hər daşından alov dilli oxala bilər.
"Azərbaycan!" deyiləndən ayağa dur ki,
Ana yurdun urşiyinə toxuna bilər.*

Bu misralarda doğma Vətənimizin ətri, isti nəfəsi duylur. Burada şairin vətəndaşlıq mövqeyi, vətənpərvərlik duyguları açıq - aydın hiss olur.

Məmməd Arazın poeziyasında vətənpərvərlik hissi və Cənub həsrəti

nur. Eyni zamanda öz poetikliyi, obrazlılığı ilə seçilən bu şeirdə sənətkarın ürəy çirpintiləri, səmimi insani hissleri duylur.

M.Araz öz Vətənini dərin məhəbbətlə sevən, onun uğrunda hər cür fədakarlığa hazır olan, gələcəyə nikbin nəzərərlərə baxan həssas qəlbli şairdir. O, vaxtı ilə Vətənimizin sinəsinə çəkilən ağır yaraları görür, buna qələbon acıydı. Xüsusun, XVIII əsrden başlayaraq, doğma yurdumuz Azərbaycanın ayrı - ayrı xanlıqlara bölünməsi, onların arasında gedən siyasi çəkişmələr, "mənəm, mənəm"lik iddiaları, təkəbbürlik, lovğalıq hissini onların qəlbində o qədər dərin kök salmışdır ki, düşdükləri bu çətin və acinacaqlı vəziyyətdən çıxış yolu tapmirdilər:

*Sənə gələn, səndən ötən nəydi belə,
Səndən ötüb qardaşına dəydi belə?
Bununlami neçə dəfa
Ata - oğul, qardaş hissi haçalandı.
Bir şəhərin beş qardaşın
xanlığına parçalandı!..*

Xanlıqlara parçalanmış Vətənimizin acinacaqlı taleyi şairi daxilən dərindən düşündürür və narahat edirdi. Ədib qonşu dövlətlərin hücumuna məruz qalan, "Xalqa gələn qəzəni" sükütlə qarşılayan, "Xətainin süqutuna qəh - qəh çəkdi", sonra kef məclisleri düzəldib səhərədək əylənən "cahil" xanların hərəkətlərinə görə yuma bilmir, bu tarixi gerçəkliliyi Vətəndaş yanığıyla qələmə alaraq onu poetikləşdirir:

*Zərbələri qardaşına,
Sirdəsına ötürən kas
Elə bil ki, bax bu gecə
Qulağımın dibindəcə
Xətainin süqutuna qəh - qəh çəkdi.
Sonra, sonra sahərcən
Başına yüz qədəh çəkdi.
O qədəhin dalğasından,
O məstliyin havasından
Qopan daşdı -
Azərbaycan torpağında
Araz boyda şirəm açıdı!..*

Müqəddəs torpaqlarımızı ayrı - ayrı xanlıqlara bölən bu "insan" lar vaxtlarının çoxunu ovda, eyş - işrətdə keşirdiyindən yadelli işğalçıları qarşı birləşib birləkde mübarizə aparmaqdə maraqlı olmamış, "qəza məndən ötsün" deyib, ancaq özlərini düşünürdülər. Qəza onlardan yan keçəndə isə əllerini sinəsinə döyüb "mən - mən" deyirdilər:

*Qəza ötsün, - məndən, - dedi,
Ötən kimi, "mən - mən" dedi!
"Mən - mən" dedi bir ölkədə nə qədar xan,
Onlar "mən - mən" deyən yerdə
Sən olmadın, Azərbaycan!*

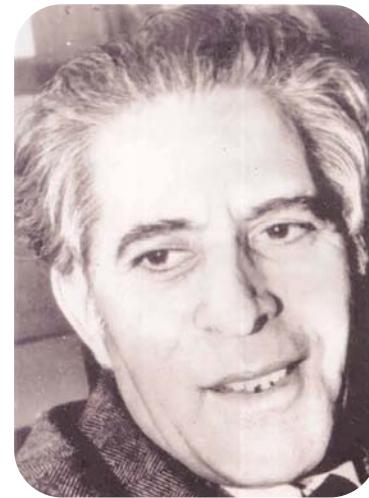
M.Araz öz Vətənini dərin məhəbbətlə sevən, onun ağrularını qəlbində daşıyan Vətəndaş - şairdir. Birinci Qarabağ mühəribəsi zamanı torpaqlarımız işğala məruz qalandan o, öz haqq səsini ucaldaraq, xalqımızı vətənimizin azadlığı uğrunda mübarizəyə çağırın şeirlərimizdən biri olmuşdur:

*Nə yatısan, qoca vulkan, səninləyəm!
Ayaga dur, Azərbaycan, səninləyəm!
Səndən qeyri bizi hər şeyi bölgə billik!
Səndən qeyri bizi hamımız özə billik!
Bu Şəhriyar harayıd!
Bu Bəxtiyyar harayıd!
Hanı sonın tufan yuxarı,
Gürşad boğan yurda oğul oğulların?
Qara Çoban, Dəli Domrul oğulların?..*

Bu şeirdə dərin daxili lirizim və narahatlıqdan doğan yüksək pafos vardır. Biz şairin bu harayını onun

poeziyasında dənə - dənə oxumuşqə və bu gün də ürək yanığı ilə oxuyuruq. Vətənpərvərlik, humanizm və xəlqilik bu şeirin əsas leymotovini təşkil edir. İctimai ədalətsizlikdən doğan bu tarixi nisgilin və göz yaşalarına bürünmiş bəşəri kədərinə poeziyada bədii ifadəsi Cənubla bağlı mövzularda özünü da aydın şəkilidə göstərir. İttihamlarla dolu giley, kədərdən doğan narazılıq, kövrək və yaniqli hesretdən yoğunlaşmış dərin lirizm, Arazın "ağlayan" sularında bir - biriyle qovuşur və ayrılır. Biz bunun bariz nümunəsini şairin poeziyasında, dərindən duyub hiss edirik:

*Nə qədər yataqda Araz var hələ,
Arazdan içənməs Təbriz var hələ,
Ya mənim dördüməş yaşar bu dağlar,
Ya da ki, üstümə aşar bu dağlar...*

M.Araz öz poeziyasında Cənub həsrətini həyəcan harayına çevirməyi bacaran şeirlərimizdəndir. Bu böyük sənətkar özüne "Araz" təxəllüsünü seçməkdə yanılmamışdır. Çünkü həyətənən heç bir qüvvə bu əbədi, mənəvi birliliyi parçalamağa qadir deyil. Hətta iki qardaş xalqı yariya bölən Araz da şairin poeziyasını parçalayıb yariya bölgə bilməmişdir:

*Mən ondan su içmişəm
Anamdan süd əməntək.
Sudan çıxan balıqtək
Ölərəm mən Arazsız...
Mən Araz şairəm,
Mən onun yatağıyam.
Mən onun sahiliyəm,
Mən onun ləpəsiyəm...*

Yüksek vətənpərvərlik hissi, vətəndaşlıq duyğusu onun poeziyasının əsasını təşkil edir. Şair özünü vətəndən ayrı tesəvvür edə bilmir. Çünkü Vətən şair üçün mənəvi dəyərdir, əxlaqdır, əqidədir. Vətən qarışışındaki müqəddəs borc isə onun Xalqına və torpağına olan sənəsiz məhəbbətin ifadesidir. Biz bunun poetik nümunəsini, güney Azərbaycanı mövzusunda yazdığı şeirlərdə daha aydın görə bilirik. Bu şeirlərdə ədib vahid bir xalqın zor ile ikiyə bölünməsini ən dəhşətli, ədalətsiz bir tarixi fakt kimi dəvərləndirir:

*Bəxtiyyəm bir yazı qurumu dəydi,
Taxtımı iki ol qurumu dəydi,
Gözümə bir Araz şirimi dəydi,
Yüz Araz təkəldüdə gözümüzən mənim...*

Bu yadelli qəsbkarlar işğal olunmuş torpaqlarımızı yariya bölməklə kifayətlənməmiş, onun mənəvi sərvətlərini də tələyaraq özlərlə aparmışdır:

*Nə qədər dünənim çay - çay içildi,
Dağım döyücləndi, topom kicildi.
Neçə kənd biçildi, şəhər biçildi,
Taylanıb daşındı düzündən mənim.*

Şair Cənub şeirlərində torpaqları

yariya bölünmüş bir xalqın acı və kədərləli taleyiño öne çəkməklə yanaş, həm də yaşanmış bu ağrıları bəşəri səviyyəyə qaldırmaqla ona dərin içtimai - felsefi məzmun verir.

Cüntki Cənub həsrəti iki qardaş xalqın ağır dərdi, ümumi kədəridir. Bu kədər nə qədər acı olsa da, xalqın mənəvi gücünü, onun iradəsini və birliliyini heç vaxt sarsıda bilməmiş, əksinə, onların əzmkarlılığını daha da artırmışdır.

"Vətən" və "Xalq" anlayışı vəhdət təşkil etdiyindən siyasi lirikada hər zaman önəmlü yerlərdən birini tutur. Əsrlər boyu qəsbkarlar öz qılınclar ilə tarix yazaraq dünyanın siyasi xəritəsini dəyişmiş, xalqların milli - azaqalıq hərəkatını boğmuş, onları özlərindən aslı vəziyyətə salmışdır. Bütün bunların hamisi incəsənətin müxtəlif sahələrində olduğu kimi poeziyada da öz bədii əksini tapmışdır:

*Görüm hər tutanda kəndi, şəhəri
Fatehər bu dəmdə nə görüb axı?
Nənəmin Allahi min ildən bəri
Nənəmin yurduna nə verib axı?!*

Cənub həsrəti həmişə müəllifi dərindən düşündürmiş, onu narahat etmişdir.

Məhz buna görə də, Araz şairin poeziyasında ənənəvi bir obrazdır. Güney Azərbaycanı mövzusunda yazdığı şeirlər isə əsasən, poetik xitab ruhundadır.

Şairin narahatlılığı təkcə Araz üçün deyil, o taylı soydaşlarımızın nigaranlılığı ilə bağlıdır. Şair torpaqları yarıya bölünmiş ve bir - birindən ayrı düşmüş qardaşları nə vaxtsa birləşəcəyinə ürəkdən inanır:

*Ağlasa, ayaqda rüsfəngə dənər,
Balası vurulan pələngə dənər.
Bir dərə ağızlı nəhəngə dənər,
Dumanlar yas qurdur dağlar başında,
Təbriz oxuyurdu dağlar başında!..*

Şairin bu səpkidə yazmış olduğu şeirlərin əsasını bədbinlik yox, nikbinlikdən doğan vətənpərvərlik hissələri tutur.

Həyətən dərin qatlarına enənməyi bacaran şair öz şeirlərində müasir dünyamızda baş verən mürəkkəb içtimai - siyasi hadisələri və ziddiyətləri real gerçəklilik işığında emosional, canlı və poetik bir dildə mənalınlığı bacarır. Ədib haqlı olaraq yazardır ki, milli azadlıq hərəkatında "bir xalqın bayraqı" dalgalanırsa, "toplara dəməyirsə", "Şəhriyar susurşa" demək həmin xalqın "matəmi" başlayıb:

*Hardasa bir xalqın itər bayraqı,
Hardasa bir sənər Vətəndər demək.
Toplar dinməyirsə, əsrin bayramı,
Şəhriyar dinmirsə, matəmdir demək!*

Daxili narahatlıqdan doğan bu şeiri siyasi lirika səviyyəsinə qalxmaqla yanaş, həm də onun poetikliyini bir daha artırmış olur. Güney Azərbaycanı ilə bağlı olan şeirlərin əksəriyyətində şairin əsəri parçalanmış Vətən torpağının acinacaqlı taleyi dərindən düşündürüb narahat edir:

*Bələli başında nə dövlət, nə quş,
Təbriz nə istəyir? - Təbriz qurtuluş...*

deyən şair Təbrizin nə vaxtsa, öz istiqlalına qovuşacağına ürəkdən inanır. Bu şeirlər əsas qayası və ideyası da məhz xalqın mənəvi bütövlüyü və tamlığında öz bədii əksini tapır.

Müəllifin öz coşquluğu, yüksək pafosluğunu, emosionallığı, dərin no-

vatorluğu və bədiiliyile seçilən şeirləri poetik ifadə və üslub tərzinə, ideya və mövzu xüsusiyyətlərinə görə yadda qalan şeirlərdir. Görkəmli ədəbin qəlbindəki ağrı və acılar o qədər böyük ki, onun kədərinə şərik olmaya bilmirsən. Biz bu yanğını şairin Cənub şeirlərinin ruhunda və mənasında daha qabarlıq bir şəkildə görə bilirik:

*Bu Araz dərəsi beləcə qaldı,
Altıda iki dil suyun içində.
Bir dərə su yandı iki ocaqda,
Təbrizin yolları daşlıdır hələ.*

Bu şeirdə şairin dərin narahatlıq hissəsi keçirdiyinin bir daha şahidi olur.

M.Arazın yaradıcılığında Cənub həsrəti ilə bağlı şeirlər həmişə çoxcəhətli, aparıcı mövzulardan biri olub. Bu şeirlər öz forma gözəlli və bənzərsizliyilə diqqət çəkir. Çünkü onun şeirlərindəki kövrək lirizim, vətəndaşlıq yanığı o qədər güclüdür ki, bu həyəcanı duybə hiss etməmək mümkün deyildir. Vaxtilə Xalq şairi Musa Yaqubun Cənub həsrəti ilə bağlı yazdığı "Göyərməz" adlı şeiri şairin hiss və həyəcanını yenidən dəfə getirir, "gözü yolda qalan Təbrizin" həlinə ürəkdən acıyaraq, göz yaşlarına hakim ola bilir:

*Musa Yaqub, gözü yolda Təbrizin,
Gözlərinin qara yaşı göyərdi.
Göyərm*

Əlövət BƏŞİRLİ

Yaşasayıdı 85-i haqlayardı. Qismət olmadı. Vaxtilə 70-in tamamında yazmışdı: "Tanrıma, taleyimə minnət-daram ki, ömrün bu çağına çatdırıcı məni".

Nahidin 80-ini bayram etdi. 82-ci ilində vidalaşdıq...

Nəcib İnsan - işiqli Söz Sahibi Nahid Hacizadənin ömründən keçən illəri xatırlayıram...

...Yarım əsri arxada qoyan o çağlar sanki dünən olub. Biz - universitetin "təzə" tələbələri "köhnələrə" - yuxarı kurslarda oxuyanlara qəribə bir maraqla baxardıq. Yaşar Qarayevi, Şamil Salmanovu, Ağacavad Əlizadəni, Famil Mehdini, Şamil Qurbanovu... tez-tez göründük, yazılarını oxuyurduq. Əlibala Hacizadənin lirik hekayələri universitet qəzetində çap olunurdu. Onun yaxın dostu Nahidin səsini efirdən eşidirdik, Azərbaycan radiosunun efi-rindən!

İllər ötdükçə bu səs gurlaşdı, Nahid qələm ve söz sahibi oldu, əvvəl Azərbaycan radiosunun, sonra televiziyanın yaradıcı kollektivlərinə rəhbərlik etdi...

Tale elə getirdi ki, onunla ciyin-ciynə işləmək mənə nəsib oldu: altmışinci illerin axırlarında Azərbaycan Televiziyanının Gənclik Baş Redaksiyasında. O, baş redaktor idi, mən şöbə müdürü.

Məni üçüncü mərtəbəyə (o vaxt radio ikinci, televiziya üçüncü mərtəbədə yerləşirdi) baş redaktor qaldırmışdı. O, özünəməxsus operativlik və istiqanlılıqla az vaxt içərisində Komitə sədri İmran Mirzəyev, müavin Nəbi Xəzri, radionun Xəbərlər və Təbliğat Baş redaksiyasının baş redaktoru Hacı Haciyevlə dañışdı (o vaxt həmin redaksiyada redaktor idim) onların razılığını almış, məni özünü dədiyi kimi "aləmin bir-birinə qarışdı" "Gənclər" redaksiyasına gətirmişdi.

Nahidin sonralar xatırələrində yazdığı kimi: "Yaşımızın, ömrümüzün gözəl çağları idi. Ürək-ürəyə verib işləyirdik. "Gənclər" redaksiyası az vaxtda öne çıxdı, şöhrətləndi, tamaşaçıların rəğbəti ni qazandı..."

Baş redaktorun təşəbbüsü ilə "Gənclər" redaksiyası həftəlik "Səhər" verilişi hazırlanı. Moskvada nəşr olunan "Radio i televideyiye"

Nəcib İNSAN - işiqli SÖZ SAHİBİ

jurnalı bu program haqqında qoşa səhifəlik reportaj dərc etdi.

Respublika qəzetləri, jurnalları, xüsusilə də gənclər metbuati baş redaksiyanın ayrı-ayrı verilişləri haqqında vaxtaşırı olaraq materiallar verməyə başladı.

Hələ qələmi bərkiməmiş, təcrübəsiz cavanların çalışdığı "Gənclər" redaksiyası üçün baş redaktorımız əsil nümunə, örnek idi: təvazökarlığı, redaktəsi, yazıları - əlindən düşməyen qələminin "məhsulu" ilə!

Bize elə gəldirdi ki, onun qələmində qeyri-adi bir sehr var. Sanki nağıllardakı "sehrli çubuq" kimi qələmini hazırladığımız materialların, süjetlərin, müsahibələrin, kompozisiyaların, müxtəlif verilişlərin üstündə gəzdirərək yazıları ele bil "rəngini" dəyişdirirdi: dili rəvan, səlis, tamaşaçıları özüne cəlb edən bəximli, maraqlı verilişlər yaxınlaşdı.

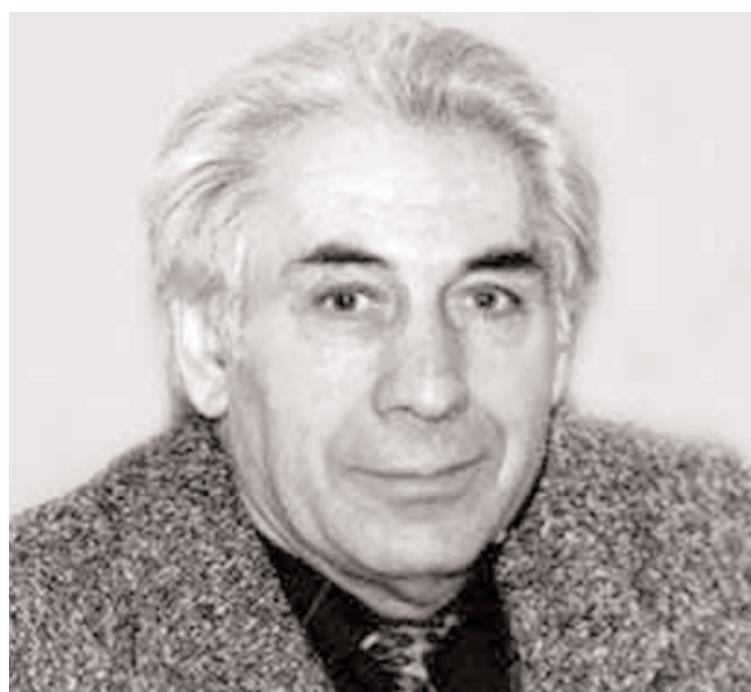
Baş redaktor televiziya tamaşaçılarının ürəyinə yol tapmağı bilirdi və bunu gənc jurnalistlərə öyrədirdi: özünməxsus qayıçı ilə, səyələ, səbrlə, yorulmaq bilmədən. O, qələminin fəhləsi, əsil zəhmətkeş idi. Və bu zəhmətin, gərgin işə düzümün kökü onun uşaqlığına kölgə salan müharibə illərinə gedib çıxırdı.

Nahid anasını bir yaşında itirmişdi, sonra atası vəfat etmişdi. O, arxa cəbhə deyilən zillətə boy atmışdı: sal daşlar arasından sıvişib boyلانan şiv kimi. Ruzigarın qovşısında her cür əzaba dözmüş, bir əlində kitab, o birində çubuq, qabağında quzular, üfüqdə başı buludlu dağlar, sonralar həsrətini çəkdiyi, yuxularında gördüyü dağlar...

Yariac-yaritox dolanıb çörəyə həsrət qalsa da, dərsdən qalmadı, analığının "Bəs quzuları kim otaracaq?" sualına sinif müəlliminin "dərsini də oxuyar, quzulara da baxar" cavabını qulağında sırga elədi. Zəhmətinə güvəndi, məgrur böyüdü, acliğın əzrayıl üzü onu özgə qapısı döyməyə məcbur edə bilmədi. Ancaq tələbə vaxtı qapı döyməli oldu: üçüncü kursda oxuyanda ştatdənənar müxbir kimi, baş redaktorun tapşırığı ilə, əsərlərini oxuyub özlerini görmədiyi məşhur sənətkarların qapılarını açdı, Rəsul Rza, Mir Cəlal, Süleyman Rəhimov kimi görkəmlı qələm sahiblərindən müsbətlər aldı. 1957-ci ilin ya-

zında ilk ocerki efirdə səsləndi.

Beləcə, taleyini efirlə, ekranla bağladı. Yaddaşına silinməz izlər həkk edən uşaqlıq çağları arxada qalsa da, unuda bilmədi o illəri, cəbhəyə yola salınan oğulları, ataları, bir de... atlari: lap axırda kəndin atlarını yiğib mühərabəyə göndərəndə atlар kəndə, örüşə, dağlara sarı boylanıb elə kişnəmişdi ki, arvad-uşağı qəhər boğmuşdu...

Zaman keçdi, o çağlar, o mənzərələr necə varsa, eləcə Nahidin mənsur şeirlərinə, hekayələrinə, povestlərinə köcdü. O, yalnız radio dinləyicilərinin, televiziya tamaşaçılarının deyil, coxsayılı oxucuların ürəyinə yol tapan əsərlərin müəllifi - istedadlı yazıçı kimi şöhrətləndi. Bakıda və həmçinin sovet dönenində dünyaca məşhur olan "Sovetski pisatel" (Moskva) nəşriyyatında kitabları çapdan çıxdı.

Öz zəhmətinə güvənən, yaradıcı işindən zövq alan, vəzifə borcuna məsuliyyətlə yanaşan Nahid Hacizadə səlahiyyət pillələrində də yüksəldi. Vaxtilə Azərbaycanda yeganə efir-ekran məkanı olan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində rəhbər vəzifələr daşıdı: 30 il gənclər və ədəbi dram verilişləri baş redaksiyalarının baş redaktoru, Komitə sədri ni birinci müavini.

İngilis yazıçısı Tekkerey mütəfəkkircəsinə obrazlı şəkildə deyib: "Rəftar ekərsən - adət biçərsən, adət ekərsən - xasiyyət biçərsən, xasiyyət ekərsən - tale biçərsən". Tələbəlik çağlarından tanıdığını, ciyin-ciynə çalışdığını, rəftarına, adətinə, xasiyyətinə vaqif olduğum Nahid öm-

rü boyu öz taleyinin əkinçisi olub.

Taleyinə şükür edən bəndəsinə Tanrısi nə verməyib? İnsan, Ziyalı, Yazıçı olmaq istədədi, Ər, Ata, Baba olmaq səadəti!

Sənət aləminə öz dəstxətti ilə qədəm qoyan istedadlı nasırın şeir kimi axıcı dili müqtədir sənətkarların, coxsayılı oxucuların diqqətini cəlb etdi. Söz sənətinin silahı olan Dilin Nahid Hacizadə

sir oxucuya, xüsusən də gənclərə çox gərək olacaq bu kitabın nəşrini gerçəkləşdirməkle yaddaşlarda yaşayan insanlara, həmçinin özünə sözdən bir abidə qoydunuz, təməlində nəciblik, sədaqət, etibar duran bir abidə - İnsanlıq abidəsi!"

Nahid Hacizadənin həyatı xatırələr xəzinəsi idi. Onun baş redaktor olduğu "Azərbaycan Respublikasının Xatirə Kitabı" redaksiyası ikinci Dünya müharibəsində, Əfqanistanda, 20 Yanvar faciəsində və Qarabağ uğrunda döyüşlərdə həlak olmuş soydaşlarımız haqqında 10 cildlik ensiklopediya hazırlayıb.

***

*Qalx, qalx, ulu Torpaq!
Qalx, qalx, ulu Bayraq!
Qalx, qalx, sən ey mərd Xalq!
Yer titrəsin məhvərindən!*

Nahid Hacizadənin sözlərinə bəstəkar Eldar Mansurovun bəstələdiyi "Qalx, qalx, ulu Torpaq!" mahnısı Qarabağ uğrunda mübarizənin himninə çevrilib. Onun şeirlərinə otuza yaxın mahnı bəstələnib.

Yarım əsrən çox yaradıcılığı efir, ekran və kino ilə bağlı olub. Ssenariləri əsasında sənədlə filmlər və bədii televiziya filmlər çəkilib. Tele-tamaşaları - "Son qəmin olsun, Vətən!", "Qayalarda qalan səs", "Yaşa, ey haqq!" televiziyanın "Qızıl fond"una daxil edilib.

***

Silsilə romanlar müəllifi, bənzərsiz qələm sahibi Əlibala Hacizadə yazıçı dostunun yaradıcılığını yetərinə dəyərləndirir: "Nahid Hacizadənin kitablarında işiqli bir dünya yaşayır. Bu işiqli dünyani işiqli ürəklərin gözəlliyi bəzəyir".

Bu, həqiqətən belədir. Onun hər sözünün öz işığı, öz rəngi, öz çaları var. Nahidi oxuyanda adamın ürəyinə bir işiq səli axır. Bu işiq selinin rənglərindən yaranan təbiət mənzərələri, müxtəlif insan xarakterlərini əks etdirən obrazlar gözönündə canlanır.

Səksən iki yaşın astanásında cismən həyatdan köçən dəyərlə qələm sahibinin, "bu işiqli dünyada işiqli ürəklərin gözəlliyyini" vəsf edən əsərləri Onu mənən yaşıdadacaq, Sözünün işığı sönməyəcək!

*Yazıcı Nicat Həşimzadə
Adalet.az-a müsahibə verib.*

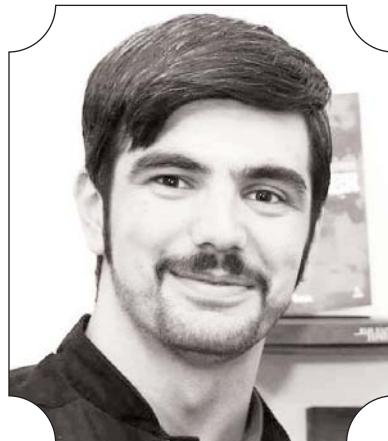
- Nicat, yeni kitabıń çıxır. Görünən odur ki, məhsuldarsan. Bir çox gənc yazarlara nisbətən, kitabların tez-tez çıxır. Amma həm də, narazisan kitabıń satış məsələlərində. Belə olduğu halda, bəlkə çıxartmayasan, gözləyəsən bir qədər?

- Bu gün feysbukda yazmışım ki, ön satışda 46 kitabıń satılıb. Əslində, təqribən 10 günlük zaman üçün mənəcə, pis nəticə deyil, əsasən də pandemiya dövründə. "Boşluqdan qaçış" kitabıńın 2 gün ərzində 90-i satılmışdı. Təqdimat günü və növbəti gün ərzində olan satışı nəzərdə tuturam. Kitablarım 300 tirajla çıxır. 50 kitabıń özüm üçün saxlayıram. Qalan kitabları satışa verirəm. Ancaq biliyəm ki, 1000 tiraj sata bilmərəm. Reallığı qəbul etmək lazımdır. Bir portala kitablarımın pdf versiyasını yüklemişəm. 1000 nəfərdən çox yükleyib. Ancaq kitablar 200-300 cıvarından satılır. Belə bir vəziyyət var.

- Bəs, bu qədər narazı olduğunu halda yənə də yazmağa nə vadar edir? Dediklərin də bütün hallarda azdır. Adətən, yazıçılar deyir ki, nə olur o!

zən narazı olursan, bəzən razi. Bəzən əsəbi olursan, bəzən sakit. İnsanın ruh hali dəyişkəndir də.

**"Ümumiyyətlə,
yazı adımı gərək
mühitlərdən qaçın"**

- Nicat, səni ədəbi mühitdən də narazı görürük... Konkret olaraq niyə, nədən narazisan? Yaxud da kimlərdən?

- Mən

h e -

sun, bu, mənim ehtiyacımdır, yazmaq ehtiyacı. Səndə də belədir? Yoxsa, bir gün best-seller olmaq ümidi ilə yazırsan?

- Əslində, gözləmək istəyirdim. Ancaq dostlarım məni həvəsə saldı. 2020-ci ildə kitabıń çap etdirə bilmədim. İstədim ki, heç olmasa 2021-ci ildə kitabıń çap edə bilim. Ona görə dostların dəstəyi və ön satış sayəsində belə bir istək həyata keçmək üzrədir. Yazıçılıq əslində, elə narazılıqlıdan yaranır. Əger heç bir narazılığın yoxdur, cəmiyyətdə olan bütün hadisələr səni qane edir, nədən yazasan? Bir müddət yazmamağa çalışdım. Texminən, 6 ay heç nə yazmadım. Gördüm ki, psixoloji vəziyyətim daha da gərginləşir, darixəram, özümü heç yerde tapa bilmirəm. Belə də ehtiyacdır. Betseller olmağa isə inan ki, ümidim də, həvəsim də yoxdur. Özün də ciddi kitabları, ciddi mətnləri oxuyan adamsan. Hansı əsərlərin betseller olduğunu gözlər. O tərzdə əsərlər yazmaq mənim üçün çox çətin görünür. Məsələn, mən detektiv əser yaza bilmərəm. Yazarları da qınamıram. Hər kəsin öz yolu, öz tərzi var, öz oxucusu var. 4-cü kitabıń kağız kitab kimi çıxarmadım. Pdf versiyada oxuculara təqdim etdim. Min nəfərdən çox adam yüklədi. Mənəcə, Azərbaycan reallığında pis gəstərici deyil. Əhalı sayına baxanda azdır, amma oxucu sayını da bilirik də. Bilirsən, Orxan, bunnar dəyişkən vəziyyətdir e. Bə-

istəyirəm ki, səmimi münasibələr olsun, yazarlar biri-birilərinə dəstək olsunlar. Görünür ki, sehv etmişəm. Azər Qismət "Çuğullar" kimi roman yazdı, ədəbi mühit susdu. Mən bu ədəbi mühitdən necə razi olum? Ümumiyyətlə, yazı adımı gərək mühitlərdən qaçın. Vaxt itkisinə yol verməsin. İndi mənim heç kimdən, heç bir gözləntim yoxdur. Ədəbi mühitdən də, mediadan da heç bir gözləntim yoxdur. Gözlənti ilə yaşamaq insanı məglubiyətə aparır. Konkret elə adamlar yoxdur.

İstəyirəm ki, səmimi bir ədəbi müsabiqə olsun. Müstəqil jurnal olsun. Bunları görməyəndə də insan narazı olur da.

- Belə çıxır ki, "ədəbi kruq"ları nəzərdə tutursan sən də, he? Əksər yazıçılar deyir ki, ədəbiyyatda qruplaşma var, hərə öz qrupunu tərifləyir. Razisan?

- Orxan, sən bilirsən ki, mən həmişə səmimi danışıram. İnan ki, maraqlanıram. Kim-kimi tərifləyir, kim hansı kruqdadır. Kimin məqsədi nədir. Vallah, maraqlanıram. Belə şeylərə vaxt tapa bilmirəm. Bayaq özün dedin ki, məhsuldarsan. Məhsuldar olmanın birinci şerti belə hadisələrdən uzaq olmaqdır. Mənə ele gəlir ki, yazıçı öz işi ilə məşğul olmalıdır. Son 3 ildir ki, belə şeyleri izləmirməm. Xeyli oxunulması kitablarım var, üzərində işlədiyim mövzular var. Belə şeylərə vaxt tapa bilmirəm. Kimin hansı kruqda olmasına də vacib deyil.

Əsas odur ki, ədəbiyyatımız inkişaf etsin. Heç olmasa, qardaş ölkə Türkiyədə bizim yeni dövr ədəbiyyatımızı tanışınlar, oxusunlar.

**"Mən iki ildən çoxdur ki,
heç bir "kruq"-da yoxam"**

- Amma onu deyim ki, bu ifadə elə sənin haqqında da işlədilib. Sizin də bir neçə yazarla birləkde "kruq" olduğunu deyilir...

- Biliyəm nəyi nəzərdə tutursan. Mən iki ildən çoxdur ki, heç bir "kruq"-da yoxam. Dediyiń "kruq"-da da yoxam. Belə şeylər məni yorur e. Hami ilə münasibətimi qoruyub saxlamağa çalışıram. Amma ədəbi qruplardan, ədəbi mühitlərdən qaçırıram. Selincerin bir fikri var; Deyir ki, yazıçının düşməni digər yazıçıdır. Dostluq edirlər, başları qarışır səhbətə, vaxt gedir, heç nə də yaza bilmirlər.

- Axi, bu kruqlardan xərici yazarlarda da olub. Onlar da oturub səhbətə-

lərlə məşğul olmaq lazımdır. Filankəs təqaüd aldı, mən niyə almadım, filankəs mükafat aldı, mən niyə almadım, bütün bunnar indi mənim üçün çox mənəsiz görünür. Mən kitab yazmaq, oxumaq, maraqlı hesab etdiyim mövzularda ciddi araşdırımlar etmək istəyirəm. Ədəbi kruqlar, ədəbi davalar indi mənə maraqlı deyil. Zamanıma və enerjimə heyfim gəlir.

- Maraqsız görsənməyin səbəbi AYB ilə dava etməyin nəticəsiz qalacağıdır, ya neçə? Təqaüdü haqqı olan hər bir yazar almalıdır. Ümumi olaraq isə AYB-ye ayrılan pulla-

r i n
ədəbiyyata
tam xərcləndiyi-
ni düşünürsənmi?
Bəzi həmkarların bunun
əksini iddia edir.

- Nəticəsiz qalmağı başa düşüləndir. Cünki AYB-ye alternativ müstəqil, ciddi ədəbi qurum yoxdur. Mən AYB üzvü deyiləm. Üzvü olsayıdım, haqqım ola-ola təqaüd almasayıdım, o zaman etiraz edərdim, müraciət edər, sual verər, maraqlanırdım. Əger 2021-ci ilde 10 yazıçı birləşib bir qurum yaradıb ciddi işlər görə bilmirsə, əlbəttə təklikdə mübarizə aparan adamlar uduzacaq. İndi mən desəm ki, AYB-ye ayrılan pulların hamısı ədəbiyyata xərcənmir, gərek əlimdə dəqiq sübut ola ki, sonra bu fikrimin arxasında dayana bilim. AYB-də aid olan ərazini gecə klubuna icarəyə vermişdilər, sənəddə də Çingiz Abdullaevin imzası var idi. AYB-ye aid olan ərazi gecə klubuna icarəyə verilirsə, yəqin ki, AYB-ye ayrılan pullar da hamısı ədəbiyyat naminə xərcənəz. Həmin hadisə zamanı Anar müəllim açıqlama verdi ki, milyonları yeyən adamları 8 min manat niyə qırçılandırır? Bu mənətiqdən belə çıxır ki, kimdə 50 min manat rüşvet alırsa demək ki, mən də 500 manat rüşvet ala bilərəm. İkinci də ki, 1992-ci ildə müharibə olan zaman Anar müəllim Türkiyəye getmişdi. Ancaq 2020-ci ildə ikinci Qarabağ savaşında 80 yaşlı Anar müəllim dədi ki, döyüsməyə hazırlam. AYB-də həqiqətən də intellektual, mütərrəqi addımlar ata biləcək insanlar var. Ancaq mühit, o mühit deyil. Bir qurum düşün ki, onun rəhbəri Elina faciəsində Elinaya əxlaqsız deyən bir direktoru müdafiə edən İcra Başçısını müdafiə edir. 14 yaşlı qız intihar edib. Sənəsə, hələ də vəzifə haqqında və vəzifəli insanlarla münasibətini pozmaq haqqında düşündüyün üçün, Elinaya əxlaqsız deyən direktoru dəstəkləyən İcra Başçısını müdafiə edəsən. Belə adamin rəhbərlik etdiyi qurumdan da mənim heç bir gözləntim yoxdur.

**"Zamanıma və enerjimə
heyfim gəlir"**

- Bəs, ədəbi qurumlar necə, onlar nəsə edə bilirmi ədəbiyyata? Ən başlıca qurum AYB-dir. Onun tərkibində qəzet və jurnalıvarlar var. Razisanmı? Fəaliyyətlərdən, ədəbiyyat üçün edilənlərdən nə deyə bilərsən?

- Ədəbiyyat qəzeti əvvəller 16 sehifə idi. Azər Turanın gəlisiindən sonra 32 sehifə oldu. Həm də, AYB üzvü olmayan müelliflər də qəzətdə çap olundu. Məsələn, mən AYB üzvü deyiləm, ancaq "Ədəbiyyat" qəzetiində dəfələrlə çap olunmuşam. "Ulduz" jurnalında da Qulu Ağsəsin əməyi sayəsində yeniliklər var. Jurnal çıxır, növbəti ay çıxan jurnalda keçən ayın yazıları tehlil olunur, təqnidlər yazılır. Əlbəttə, əger iş varsa nöqsanlar da olacaq. "Ulduz" jurnalını və "Ədəbiyyat" qəzetiini izləyirəm. "Ədəbiyyat" qəzetiinin saytını da izləyirəm. Çox maraqlı mətnlər görürəm. "Azərbaycan" jurnalını mütemadi izləmədiyim üçün dəqiq fikir deyə bilmərem. Qulu Ağsə bir neçə gəncin kitabını da çap etdi. Mənəcə, AYB ilə davaya enerji sərf etmək də doğru deyil, daha ciddi, daha maraqlı iş-

(ardı var)

Söhbətləşdi;
Orxan Saffari

*Kraliça Elizabethdən
Megan və Harryə
"zeytun budagi" jesti*

Kral səlahiyyətlərini təhlil verdikdən sonra ABŞ-a köçən Şahzadə Harry və Megan Marklın Oprah Winfreyə verdikləri müsahibə İngiltərə gündəmini silkilədi.

Usağının rənginin nə olacağı barəsində təlaşlarım olduğunu və iqçılıq çərçəvədə qaldığını deyən Megan bir dövr intiharı belə düşündüyündü dilə gətirmişdi. Özünü dalana dirənmiş hiss edən Harry isə Vilyam və Çarlesin də eyni vəziyyətdə olduğunu demişdi.

Cütlük Kraliça Elizabeth haqqında mənfi danişmayıb, əksinə ona böyük hörmət bəslədiklərini demişdi. Görünür ki, Harry və Meganın bu münasibəti qarşılığındı. Bakingham Sarayından verilən açıqlama da irəqçılık məsələsinin araşdırılacağı bildirilib. Bundan sonra Kraliça Elizabethin Harry və Meganla əlaqə qurmağı hazırlaşlığı deyildi.

"Daily Mail" qəzətinin xəbərinə görə, rəsmi açıqlamada "Harry, Megan və Arçı hər zaman bu ailənin sevilən üzvləri olaraq qalacaqlar" deyilsə də, Kraliça Elizabethin bunu şəxşən dilə gətirmək istədiyi deyilir. Kraliçanın cütlüyü "zeytun budagi" vermək istədiyini yanan qəzet qarşısından gələn günlərdə bir telefon danışığının da gerçəkləşdəyiğini vurgulayub.

Eminquey

**Bakıda əhali bu
məhsullara daha
çox pul xərcləyib**

2021-ci ilin yanvar ayında Bakıda ticarət dövriyyəsinin həcmi 2020-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,6 faiz azalaraq 1 milyard 757,4 milyon manat olub.

Ticarət şəbəkəsində satılmış erzaq məhsulları, içkilər və tütün məməlatlarının dəyəri əvvəlki ilin mətfəviq dövrü ilə müqayisədə 3,8 faiz artaraq 882,4 milyon manata, qeyri-erzaq məhsullarının həcmi isə 4,5 faiz azalaraq 875,0 milyon manata bərabər olub.

Istehlak məhsullarının 33,7 faizi hüquqi şəxs statutuslu məssisələrde, 55,5 faizi fərdi sahibkarlara məxsus ticarət obyektlərində, 10,8 faizi isə paytaxtın məhsul bazarlarında satılıb.

Aşşin Yenisey

Bir çımdık sadizm!..
Sosial şəbəkələr özünün ibtidai icma quruluşu dövrünü yaşayır. Real həyatda hər nə qədər insan haqları, söz və fikir azadlıqları kimi neoliberal dəyərlər müzakirə olunsa da, virtual dünyada bunun tam əksini görürük; real dünyada qorunması uğrunda mübarizə apardığımız dəyərlər virtual dünyada özümüz hücum edirik.

Söz və fikir azadlığı virtual məkanda linç aləti kimi istifadə olunur.

Real həyatda hamımız ümumi bir mədəniyyətin daşıyıcıları olsaq da, virtual həyatda bir adam bir mə-

SOSİAL ŞƏBƏKƏLƏRİN İBTİDAİ ICMA DÖVRÜ VƏ LINÇ QANUNU

qanuni
müstəvidən
qanuni müstəviyə
daşıdı.

də -
niyyət deməkdir; Nizami Gəncəvinin "Yeddi gözəl" əsərində olduğu kimi, hər "gözəl" öz mədəniyyətinin təmsilçisidir.

"Hashtag"ını yaratmağa cəsarət göstərməsələr də, sosial şəbəkələrdən söz düşdükdə ən çox orta da dolaşan kəlmə "linç" kəlməsidir, həm də XXI əsrde. İnsan ta cənnətdən qovulandan "günah keçisi" axtarır. İlk iki qardaşdan birinin o birini öldürməsi de bu "keçi" axtarışının nəticəsi idi. Alt şüuruna yerləşdirilmiş cənnət kodu yaşamاق üçün gecə gündüz işləyən insanı həyata qarşı gizli kin saxlamağa vadər edir. Metafizik kinin səbəbi zəhmətdir. İşləyən insan kinlidir, zalimdır, kölədir.

Hələ sosial şəbəkələr olmayanda

bəzi üst şirkətlərdə xüsusi otaqlarda patronun cirilmayan dana dərisindən maketini qoyurdular ki, işçilər əsəbiləşəndə, işləməkdən bezzəndə gedib cansız patronu ezişdirsinlər. Kilsələrdə günahkarlar üçün "tövbə qapısı" olduğu kimi, iş yerlərində də günahsızlar üçün "stress otaqları" vardı.

Bu gün həmin otaqları sosial şəbəkələr əvəz edir; ezişdiriləsi maketlərə dolu olan bir məkan. İnsanların böyük çoxluğu buraya linçetmə məqsədi ilə daxil olur; məhkum olduğu həyatının "günah ke-

cisini" yaxalamaq üçün.

Linç sonrası emosional boşalma həzərlərin ən qədimləridədir. Kiminse "ağzının payını vermək" parapsixoloji həzz yaşıdadır qalibe və asılılıq yaradır.

Öz səhifənizdə monitörinq aparsanız görərsiniz ki, linç dəstəsini yaradanlar eyni adamlardır. Nar-narotik, alkəqol düşkünleri olduğu kimi, linç düşkünleri də var aramızda.

ABŞ yaranana qədər

limcətmə tarixdə firtinasayağı, qəfəl və körəbii emosiyaların "qisa-qapanması" kimi baş verirdi. O məşhur homogen kütlə nadir hallarda peyda olurdu. 1780-ci ilə isə ABŞ-in Virciniya statında İrland əsilli Çarlı Linç adlı tüüt plantatoru öz soyadını daşıyacaq linc hadisəsi ni "patentləşdirdi", linç etməni qeyri-

aldi, ta 1960-cı illərə qədər ABŞ-da qüvvədə qaldı.

Linç kütlə əməlidir

Kütləvilik fərdin anomiliyinə zəmanət verdiyi üçün məsuliyyətsizlik mühitini yaradır. Linçdəki qəddarlıq qorxunun qiymətidir. Kütlə insani - tarixlə heç bir bağı olmayan fərd - təklilikdə o qədər qorxu içindədir ki, özünə oxşayan ikinci, üçüncü, dördüncü biri ilə qarşılaşdıqda gücə çevrildiyini hiss edir və bayraqı qorxusunun intiqamını almaq üçün hədəf axşarışına çıxır. Həmin vaxt ona nəyi, kimi hədəf göstərsən, cümacaq. Əsrərlər tapındığı bütülləri dağıdacaq, halına acıyan peyğəmbərləri daşlayacaq ve s.

Çarlı Linç ABŞ-in "Müstəqillik müharibəsi" zamanı polis polkovnikı rütbəsi əldə etmişdi və təbəliyindəki zabitlərlə birlikdə "xalq məhkəmələri" quraraq "ingilis tərəfdarları"nın sorğu-sualsız edam edirdi. Daha sonra bu siyahıya "qızıldırılilar", üşyankar zənci kölələr də əlavə olundu.

Linçin cəza metodu

çox sadə idi; onun "xalq məhkəməsi"nin "günahkar" elan etdiyi adımı yüksəcaq iştirakçıları evvəlce döyürdülər, sonra bədnindən orqanlarını kəsirdilər, axırdada ya direye bağlayıb yandırırdılar, ya da tiketikə olunmuş cəsədi ibrətamız formada başısağrı asırdılar.

Polkovnik Linçi buna vadər edən misilsiz vətənpərvərliyi idi. Və bu vətənpərvərlik zamanında və məkanında o qədər şöhrət qazanmışdı ki, hətta onun "xalq məhkəməri"nə, yəni linçetməyi yüksəcqollarına yerli qəzetlərdə "bütün xalqımız dəvətlidir" deyə elanlar verilir, linçetmə barədə xəbərlər də dərc olunurdu. Məsələn, o dövrde gündəlik rəsmi qəzetlərdə belə başlıqlar oxumaq adı hal idi: "Cinayətkarın şəqqalanmasında minə yaxın adam iştirak edib", yaxud "Hər kəs cinayətkardan bir tikə qoparmağa nail olub" və s.

Bir növ, bildiyimiz el şənliyi!

Polkovnik Linçin bu cəzalandırma şəkli bir müdətdən sonra qanuniləşdi və "Linç Qanunları" adını

çısını" yaxalamaq üçün.

Linç sonrası emosional boşalma həzərlərin ən qədimləridədir. Kiminse "ağzının payını vermək" parapsixoloji həzz yaşıdadır qalibe və asılılıq yaradır.

Öz səhifənizdə monitörinq aparsanız görərsiniz ki, linç dəstəsini yaradanlar eyni adamlardır. Nar-narotik, alkəqol düşkünleri olduğu kimi, linç düşkünleri də var aramızda.

Linç kütlə əməlidir

Kütləvilik fərdin anomiliyinə zəmanət verdiyi üçün məsuliyyətsizlik mühitini yaradır. Linçdəki qəddarlıq qorxunun qiymətidir. Kütlə insani - tarixlə heç bir bağı olmayan fərd - təklilikdə o qədər qorxu içindədir ki, özünə oxşayan ikinci, üçüncü, dördüncü biri ilə qarşılaşdıqda gücə çevrildiyini hiss edir və bayraqı qorxusunun intiqamını almaq üçün hədəf axşarışına çıxır. Həmin vaxt ona nəyi, kimi hədəf göstərsən, cümacaq. Əsrərlər tapındığı bütülləri dağıdacaq, halına acıyan peyğəmbərləri daşlayacaq ve s.

Çarlı Linç ABŞ-in "Müstəqillik müharibəsi" zamanı polis polkovnikı rütbəsi əldə etmişdi və təbəliyindəki zabitlərlə birlikdə "xalq məhkəmələri" quraraq "ingilis tərəfdarları"nın sorğu-sualsız edam edirdi. Daha sonra bu siyahıya "qızıldırılilar", üşyankar zənci kölələr də əlavə olundu.

Linçin cəza metodu

çox sadə idi; onun "xalq məhkəməsi"nin "günahkar" elan etdiyi adımı yüksəcaq iştirakçıları evvəlce döyürdülər, sonra bədnindən orqanlarını kəsirdilər, axırdada ya direye bağlayıb yandırırdılar, ya da tiketikə olunmuş cəsədi ibrətamız formada başısağrı asırdılar.

Polkovnik Linçi buna vadər edən misilsiz vətənpərvərliyi idi. Və bu vətənpərvərlik zamanında və məkanında o qədər şöhrət qazanmışdı ki, hətta onun "xalq məhkəməri"nə, yəni linçetməyi yüksəcqollarına yerli qəzetlərdə "bütün xalqımız dəvətlidir" deyə elanlar verilir, linçetmə barədə xəbərlər də dərc olunurdu. Məsələn, o dövrde gündəlik rəsmi qəzetlərdə belə başlıqlar oxumaq adı hal idi: "Cinayətkarın şəqqalanmasında minə yaxın adam iştirak edib", yaxud "Hər kəs cinayətkardan bir tikə qoparmağa nail olub" və s.

Bir növ, bildiyimiz el şənliyi!

Polkovnik Linçin bu cəzalandırma şəkli bir müdətdən sonra qanuniləşdi və "Linç Qanunları" adını

çısını" yaxalamaq üçün.

Linç sonrası emosional boşalma həzərlərin ən qədimləridədir. Kiminse "ağzının payını vermək" parapsixoloji həzz yaşıdadır qalibe və asılılıq yaradır.

Öz səhifənizdə monitörinq aparsanız görərsiniz ki, linç dəstəsini yaradanlar eyni adamlardır. Nar-narotik, alkəqol düşkünleri olduğu kimi, linç düşkünleri də var aramızda.

Linç kütlə əməlidir

Kütləvilik fərdin anomiliyinə zəmanət verdiyi üçün məsuliyyətsizlik mühitini yaradır. Linçdəki qəddarlıq qorxunun qiymətidir. Kütlə insani - tarixlə heç bir bağı olmayan fərd - təklilikdə o qədər qorxu içindədir ki, özünə oxşayan ikinci, üçüncü, dördüncü biri ilə qarşılaşdıqda gücə çevrildiyini hiss edir və bayraqı qorxusunun intiqamını almaq üçün hədəf axşarışına çıxır. Həmin vaxt ona nəyi, kimi hədəf göstərsən, cümacaq. Əsrərlər tapındığı bütülləri dağıdacaq, halına acıyan peyğəmbərləri daşlayacaq ve s.

Çarlı Linç ABŞ-in "Müstəqillik müharibəsi" zamanı polis polkovnikı rütbəsi əldə etmişdi və təbəliyindəki zabitlərlə birlikdə "xalq məhkəmələri" quraraq "ingilis tərəfdarları"nın sorğu-sualsız edam edirdi. Daha sonra bu siyahıya "qızıldırılilar", üşyankar zənci kölələr də əlavə olundu.

Linçin cəza metodu

çox sadə idi; onun "xalq məhkəməsi"nin "günahkar" elan etdiyi adımı yüksəcaq iştirakçıları evvəlce döyürdülər, sonra bədnindən orqanlarını kəsirdilər, axırdada ya direye bağlayıb yandırırdılar, ya da tiketikə olunmuş cəsədi ibrətamız formada başısağrı asırdılar.

Polkovnik Linçi buna vadər edən misilsiz vətənpərvərliyi idi. Və bu vətənpərvərlik zamanında və məkanında o qədər şöhrət qazanmışdı ki, hətta onun "xalq məhkəməri"nə, yəni linçetməyi yüksəcqollarına yerli qəzetlərdə "bütün xalqımız dəvətlidir" deyə elanlar verilir, linçetmə barədə xəbərlər də dərc olunurdu. Məsələn, o dövrde gündəlik rəsmi qəzetlərdə belə başlıqlar oxumaq adı hal idi: "Cinayətkarın şəqqalanmasında minə yaxın adam iştirak edib", yaxud "Hər kəs cinayətkardan bir tikə qoparmağa nail olub" və s.

Bir növ, bildiyimiz el şənliyi!

Polkovnik Linçin bu cəzalandırma şəkli bir müdətdən sonra qanuniləşdi və "Linç Qanunları" adını

çısını" yaxalamaq üçün.

Linç sonrası emosional boşalma həzərlərin ən qədimləridədir. Kiminse "ağzının payını vermək" parapsixoloji həzz yaşıdadır qalibe və asılılıq yaradır.

Öz səhifənizdə monitörinq aparsanız görərsiniz ki, linç dəstəsini yaradanlar eyni adamlardır. Nar-narotik, alkəqol düşkünleri olduğu kimi, linç düşkünleri də var aramızda.

Linç kütlə əməlidir

Kütləvilik fərdin anomiliyinə zəmanət verdiyi üçün məsuliyyətsizlik mühitini yaradır. Linçdəki qəddarlıq qorxunun qiymətidir. Kütlə insani - tarixlə heç bir bağı olmayan fərd - təklilikdə o qədər qorxu içindədir ki, özünə oxşayan ikinci, üçüncü, dördüncü biri ilə qarşılaşdıqda gücə çevrildiyini hiss edir və bayraqı qorxusunun intiqamını almaq üçün hədəf axşarışına çıxır. Həmin vaxt ona nəyi, kimi hədəf göstərsən, cümacaq. Əsrərlər tapındığı bütülləri dağıdacaq, halına acıyan peyğəmbərləri daşlayacaq ve s.

Çarlı Linç ABŞ-in "Müstəqillik müharibəsi" zamanı polis polkovnikı rütbəsi əldə etmişdi və təbəliyindəki zabitlərlə birlikdə "xalq məhkəmələri" quraraq "ingilis tərəfdarları"nın sorğu-sualsız edam edirdi. Daha sonra bu siyahıya "qızıldırılilar", üşyankar zənci kölələr də əlavə olundu.

Linçin cəza metodu

çox sadə idi; onun "xalq məhkəməsi"nin "günahkar" elan etdiyi adımı yüksəcaq iştirakçıları evvəlce döyürdülər, sonra bədnindən orqanlarını kəsirdilər, axırdada ya direye bağlayıb yandırırdılar, ya da tiketikə olunmuş cəsədi ibrətamız formada başısağrı asırdılar.

Polkovnik Linçi buna vadər edən misilsiz vətənpərvərliyi idi. Və bu vətənpərvərlik zamanında və məkanında o qədər şöhrət qazanmışdı ki, hətta onun "xalq məhkəməri"nə, yəni linçetməyi yüksəcqollarına yerli qəzetlərdə "bütün xalqımız dəvətlidir" deyə elanlar verilir, linçetmə barədə xəbərlər də dərc olunurdu. Məsələn, o dövrde gündəlik rəsmi qəzetlərdə belə başlıqlar oxumaq adı hal idi: "Cinayətkarın şəqqalanmasında minə yaxın adam iştirak edib", yaxud "Hər kəs cinayətkardan bir tikə qoparmağa nail olub" və s.

Bir növ, bildiyimiz el şənliyi!

Polkovnik Linçin bu cəzalandırma şəkli bir müdətdən sonra qanuniləşdi və "Linç Qanunları" adını

çısını" yaxalamaq üçün.

Linç sonrası emosional boşalma həzərlərin ən qədimləridədir. Kiminse "ağzının payını vermək" parapsixoloji həzz yaşıdadır qalibe və asılılıq yaradır.

Öz səhifənizdə monitörinq aparsanız görərsiniz ki, linç dəstəsini yaradanlar eyni adamlardır. Nar-narotik, alkəqol düşkünleri olduğu kimi, linç düşkünleri də var aramızda.

Linç kütlə əməlidir

Kütləvilik fərdin anomiliyinə zəmanət verdiyi üçün məsuliyyətsizlik mühitini yaradır. Linçdəki qəddarlıq qorxunun qiymətidir. Kütlə insani - tarixlə heç bir bağı olmayan fərd - təklilikdə o qədər qorxu içindədir ki, özünə oxşayan ikinci, üçüncü, dördüncü biri ilə qarşılaşdıqda gücə çevrildiyini hiss edir və bayraqı qorxusunun intiqamını almaq üçün hədəf axşarışına çıxır. Həmin vaxt ona nəyi, kimi hədəf göstərsən, cümacaq. Əsrərlər tapındığı bütülləri dağıdacaq, halına acıyan peyğəmbərləri daşlayacaq ve s.

Çarlı Linç ABŞ-in "Müstəqillik müharibəsi" zamanı polis polkovnikı rütbəsi əldə etmişdi və təbəliyindəki zabitlərlə birlikdə "xalq məhkəmələri

Faxreddin
TEYYUB

GƏTİRMİŞƏM

Qardaşım Məmmədin ad gününə

*Arzum quş kimidi, qonub dil üstə,
Gümanum mürəğlülü, ümid yol üstə.
Ürəyim köklənib surtel üstə,
Sinəmdə nəğməli saz gətirmişəm.*

*Həyat zülüm imiş, başdan, ay qaşa,
Çıxır çörəyimiz daşdan, ay qaşa.
Mənim xoşum gəlmir qışdan, ay qaşa,
Sənə gül-ciçəkli yaz gətirmişəm.*

*Həyən gözləmişəm öz arım olub,
Yaxşı dosi atılı Baharım olub.
Etibar, sədaqət şüarım olub,
Açıq alın, təmiz üz gətirmişəm.*

*Sözün hənirini duydugum andan,
Sözə vurulmuşam ürkədən, candan.
İkinci Şıxlıdan, şair Qurbanıdan,
Çığır gətirmişəm, iz gətirmişəm.*

*Ruhunu oxşasın çöl də, çəmən də,
Qayğular salmasın səni kəməndə.
Hədiyyə gətirən sağı olsun, mən də
İlahi möcüzə, söz gətirmişəm.*

XƏBİSLƏR DÜNYANIN EVİNİ YIXDI

*Yixmaq dəbə mindi, yarışa hamı,
Baxtı, taleyiylə barişda hamı.
Tanrıının işinə qarışıdı hamı,
Xəbislər dünyanan evini yixdi.*

*Alişdiq dəhşətin neçə növünə,
Bir iş gördülər ki, adam sevinə.
Donuzu saldular Allah evinə,
Xəbislər dünyanan evini yixdi.*

*Külək əsməsə də, əsdiren nə çox,
Baş niyə kəsilsin, kəsdirən nə çox.
Şeytanı qəlbində gəzdirən nə çox,
Xəbislər dünyanan evini yixdi.*

*Doğma, əziz bildim vallah hər yadi,
Şəhid atasının dərdi dəryadı.
Göylərə ucaldı ana fəryadı,
Xəbislər dünyanan evini yixdi.*

*Yalani saxlama, qoy getsin, yol ver,
Əyilərə əyilər, olinə pul ver.
Qeyrət bazarında sıdırğı alver,
Xəbislər dünyanan evini yixdi.*

*Səxavət yolunu tamah bağladı,
Kasıbı ac qoydu, sinə dağladı.
Ay şivən qopartdı, Günəş ağladı,
Xəbislər dünyanan evini yixdi.*

KÖNLÜM

*Qüssədən gözümün yaşı sellənib,
Elə bil başıma küllər olənib.
Sənsiz ömrüm, günüm qəmə bələnib,
Özünə yer tapmır havaltı könlüm.*

*Neçə xoş xatırə ballanıb gedib,
Duyğum xəzəl kimi xallanıb gedib.
Tanrı dərgahına yollanıb gedib,
Sən xəstə olandan dualı könlüm.*

*Dilin yox, deyəsən göyəm, yerəm mən,
Sən axı ikişən, demə birəm mən.
Nə vaxtdı səsini eşitmirəm mən,
Çələnir həsrətin qavalı, könlüm.*

*Eh, hardan bilsən kim nə haydadtı,
Biri qarlı qışda, bir yayadtı.
Nə dağdı, nə təpə, yumruq boyadtı,
Bilməyir neyləsin zavalı könlüm.*

YAŞAMIŞAM

*Kotana tərim düşüb,
Alınmadan zərim düşüb.*

Ürəyimin gülən vaxtı olmadı, Qan-qadallı illər gördüm dünyada

*Şirəmim dərin düşüb,
Xış ömrü yaşamışam.*

*Azmi düşmüşəm dara?
Mən hara, xoş gün hara?
Həsrət qaldım bahara,
Qiş ömrü yaşamışam.*

*Biri aradı getdi,
Saçın daradı getdi.
Qurum qurudu getdi,
Yaş ömrü yaşamışam.*

*Tanrıdı kəsən ömrü,
Külək tək əsan ömrü.
Torpaqda kəsək ömrü,
Daş ömrü yaşamışam.*

*Alişdi, yandı sinə,
Düşdüm söz həvəsinə.
Bir ömür əvəzinə
Beş ömrü yaşamışam.*

DÜNYADA

*Bir ömürdə neçə ömür yaşadım,
Bir ömürdə nələr gördüm dünyada.
Özgəsinə quyu qazan hər kəsi,
Axır gün mələr gördüm dünyada.*

*Ürəyində xiltin varsa, üz qaran,
Əl tutmaqla ömrün boyu yox aran.
İlanı da yuvasından çıxaran,
Şirin, şəkər dillər gördüm dünyada.*

*Hər yetənin qızıl taxti olmadı,
Taxt olanda bir az baxtı olmadı.
Ürəyimin gülən vaxtı olmadı,
Qan-qadallı illər gördüm dünyada.*

*Var gördüllər, yollarını azdilar,
Haqqı deyəni hər gün daşa basdilar.
Ədaləti bəzən dardan asdilar,
Soyuq əsan yellər gördüm dünyada.*

*Bahar çağdı bənd bərəni kəsdirən,
Kötükləri beşik kimi gəzdirən.
Dərələri əsim-əsim əsdiren,
Aşlıq daşan sellər gördüm dünyada.*

*Bu təknədi, bu چuvaldı boşalan,
Hansi qapı, pəncərədi qış alan?
Nə yaxşı ki, səxavətdən beş alan,
Çörək verən əllər gördüm dünyada.*

QOVUR

*Oaçıram, qurumur alnumın torı,
Həyat qaçhaqaçıdı əzəldən bəri.
Anlar, saniyələr dəqiqlirləri,
Gün-günü, ay ayı, il ili qovur.*

*Küçədə o kimdi, ayağı yalnız,
Yoxdur bir kimsəsi, soruşa halın.
İşə bax, qudurğan, bir gönü qalın,
Günahsız usağı, tifili qovur.*

*Qayıçı neşteriyələ kəsilib həyim,
Daha nəyim qalıb, bölməyə nəyim.
Sevmirəm kiminsə xətrinə dəyim,
Ağzumin içində söz dili qovur.*

*Hər ulduz bir daşdı, Ay da bir qala,
Nə ulduz kiçilə, nə Ay alçala.
Yağışla dolanda hər çuxur, çala,
Külək suyu qovur, su lili qovur.*

*Qəlbimdə həsəd yox, özün bax, hani?
Kim sevər evini özü yuxarı.
Yurdı kac baxanı, əyri baxanı,
Axırda yiğisib öz eli qovur.*

*Bələnsin sevgimin şəhinə ürək,
Sevəndə qoy dönsün şahinə ürək.
Dözsə də həsrətin mehincə ürək,
Ümidin küləyi nisgili qovur.*

TELEFONUM

*Yenə də gün gələr, gözün gülləcək,
Sükut yox olacaq, sözün gülləcək.
Qiş ölüb keçəcək, üzün gülləcək,
Oxşayar könələnən yaz, telefonum.*

*Arzu var istidi, arzu var sərİN,
Güman var dayazdı, güman var dərin.
Düşdün qarğısına həsrət zənglərin,
Nahaq eləyirdin naz, telefonum.*

*Yerini bilmədin qaranın, ağıñ,
Qədrini biləydim təpənin, dağın.
Ağluna gəlməzdə unudulmağın,
Sənə bu da azdı, az, telefonum.*

*Adam yox, yuxumu yozmağa dəha,
Görən no qalib ki, yazmağa dəha.
Gedirəm özümü asmağa dəha,
Get sən də özünü as, telefonum.*

QIZIL BALIQ DÜŞSÜN BU İL TORUNA

Şair dostum Musa Ələkbərliyə

*Elə bil ki, yaşı mindi, uludu,
Söz şahidi, nökəridi, quludu.
Məhəbbətlə, sevgi ilə doludu,
Özü boyda ürəyi var Musanın.*

*Danışdırır, kim deyir ki, daş kardı,
Qəlbi süfrə, nəyi varsa aşkardı.
Bayaz saçlı Murovdagdı, Qoşqardı,
Söykanməyə kürəyi var Musanın.*

*Nəfəsi bal, öz körpəcə balandı,
Mayası nur, göydən düşüb, qalandı.
Əzizləyib, sözə laylay çalandı,
Beşiyi var, bələyi var Musanın.*

*Ləpələnən ruh dənizdi, göz mərcan,
Ocaq sənsə, kül altında, göz mərcan.
Duyğuların bulağında söz mərcan,
Şəlalədən ələyi var Musanın.*

*Yaşa baxıb, şükür elə quruna,
Mehəssə də, adam gərək qoruna.
Qızıl balıq düşsün bu il toruna,
Göydə uşsun təb mələdi Musanın.*

ADAMAM

*Dərədə yaz çağdı duman qızımdı,
Arzum gümüş kimi, güman qızıldı.
Hardan biliydim ki, zaman qızıldı,
Mən vaxtı küləyə verən adamam.*

*İşığı bir dünya, Aydı üzəyim,
Qapımı döyənə, paydı üzəyim.
Çağlayan xeyirxah çaydı üzəyim,
Yaxşılıq sarayın hörən adamam.*

*Bəxtəvər günlərim qaldı geridə,
Sizlayan könlümü kimsə kiridə.
Həsrətim qurudar göyü, yeri də,
Dərdimi sinəmə sərən adamam.*

*Axi hasar da var, barındın özə,
Ayrı rəng yoxdu ki, sarıdan özə.
Yaşımı kim bilar Tanrıdan özə?
Adəmi, Həvvani görən adamam.*

KAŞ Kİ, ARANIZDA MƏN DƏ OLAYDIM

*Ucaldı vətənin başı deyirəm,
Sevindi qayası, daş deyirəm.
Qurumaz gözümüzün yaşı deyirəm,
İki min yeddi yüz səksən üç şəhid.*

*Bu payız odlandı neçə tərsinə,
Oğulsan, bu boyda dərdə gər sinə.
Adınız düşəcək tarix dərsinə,
İki min yeddi yüz səksən üç şəhid.*

*Düşmənə dağ çəkib ram eyləriniz,
Ömrünüz əridi, şam eylədiniz.
Vətəni, torpağı tam eylədiniz,
İki min yeddi yüz səksən üç şəhid.*

*Hər kəsdən xatırə ciğir var, iz var,
Bir ömür danışsan, səhəbat var, söz var.
Hamının qəlbində heykəliniz var,
İki min yeddi yüz səksən üç şəhid.*

*Solmasın qoy vətən bağı deyərdi,
Alacaq payını yağı deyərdi.*

*Anam sağ olaydı, ağıt deyordi,
İki min yeddi yüz səksən üç şəhid.*

*Səngərdə duraydım, öndə olaydım,
Dərəyə düşəydim, çəndə olaydım.
Kaş ki, aranızda mən də olaydım,
İki min yeddi yüz səksən üç şəhid.*

SƏNDƏN VƏTƏN ƏTRİ GƏLİR, BAŞQANIM

Türkiyə Respublikasının Prezidenti
cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğanə

*Sənmədi xalqımızın döyüş həvəsi,
Açıldı həsrətin bağlı qəfəsi.
Yandırıb yağıntı türkiyin nafəsi,
Sevincdən Qarabağ gülür, başqanım.*

*Çəkin min hörmətlə başa bayraqı,
Sancın hər qayaya, daşa bayraqı.
Bir ulu millətin qoşa bayraqı,
Düşmənin bağını dəlir, başqanım.*

*Suyardı torpağı axan qanımız,
Zəfərə büründü qızıl danımız.
Dar gündə Ali Baş Komandanımız,
Dərdini səninə bölür, başqanım.*

*Qalmasın kiminsə əlində yaxa,
Arzular üzəkdən ürəyə axa.
Türkün uğurunu görəndə bədxah,
Gündə neçə dəfə olur, başqanım.*

*Əzəldən amalı, vərdisi zəfər.
Əməli çıçəkdi, hər işi zəfər.
Duruşu zəfərdi, yerişi zəfər,
Dünyanın sırrını bilir başqanım.*

BU GÜNDÜ

*Yaz gələr, yenə də qönçə açılar,
Gah səhər, gah da ki, gecə açılr.
Nə bilim sabahım neçə açılar,
Ömrümün ən gözəl çağrı bu gündü.*

*Gözəmə, kimsədən hay çıxmayacaq,
Parlayan ildizdən pay çıxmayacaq.
Bəlkə gələn axşam Ay çıxmayacaq,
Ömrümün ən gözəl çağrı bu gündü.*

*Adamı işsüdür soyuq baxışlar,
Tökür zəhləmizi təzə yağışlar.
Daha bir-birinə oxşamır qışlar,
Ömrümün ən gözəl çağrı bu gündü.*

*Ömür köhlənini sürmüşəm dəha,
Ömrün sarayını hörmüşəm dəha.
Mən ki, gördüyüüm görəməşəm dəha,
Ömrümün ən gözəl çağrı bu gündü.*

*Həyat, yorur məni hədən, yoldayam.
Ağriyır, sıçlaysın bədən, yoldayam.
Ömrün qürubuna gedən yoldayam,
Ömrümün ən gözəl çağrı bu gündü.*

SÖZDÜ

*Kədərin nə yeri, nə beiyi var,
Hər kəsin qəlbində dərd yesiyi var.
Dostların öz evi, öz esiyi var,
Gecələr mənimlə qalanım sözdü.*

*Yarani alsam da yara dalınca,
Heç vaxt qaçmamışam para dalınca.
Gecələr düşürəm misra dalınca,
Yuxumu gözümdən alanım sözdü.*

*Əzəldən kiməmsə, yenə oyam mən,
Necə görürsünüz, elə buyam mən.
Hamının gözündə milyonçuyam mən,
Varlıdan varlıyam, olan*

"Bütün rənglər qara ilə ağdan alınmayıb? Burada sənin baxış bucağın rol oynayır ki, sən onu necə görürsən? Bir tərəfdən yasa qara geyinirlər, digər tərəfdən sevdiyi insanın gözündə arıq görünmək üçün qara geyinilir. Bunu hara bağlayaqla?". "Ədalət" qəzetiň qonağı aktyor Kamran Ağabalayevdir.

-Hər vaxtınız xeyir olsun, Kamran bəy. Çox sağ olun ki, dəvətimi qəbul edib göldiniz...

-Salam, xoşdur.

-Sizin təbirinize, deyim, insanların daxili aləmi 2 rəngdə olur-ağ və qara. Kamran Ağabalayevin daxili aləmi nə rəngdir?

-Rəng olaraq mən qarani seçirəm. Amma insanların daxili aləmi 2 rəngdən formalaşan rənglərdən ibarətdir. Həmin rənglər sənin kim olduğunu göstərir. Ki, daha çox hansı rəngdəsən? Daha çox hansı rəngi seçirən? Və daha çox hansı rəng səni seçir? Qara... Mən hər zaman qarani seçmişəm. Qaranın səmimiliyinə inanram. Bu sevgi ilə nifrətdə də belədir. Mən daha çox nifrətə inanram. Çünkü nifrət daha çox səmimi hissdir. Siz neçə nəfərdən eşidə bilərsiniz ki, kiməsə yalandan desin ki, mən sənə nifrət edirəm?

Amma neçə nəfərdən
eşidə bilərsiniz
ki, yalan-
da n

yaşayırsan, içindən keçirdirsən. Hər zaman şairlərə verilən bir sual var, siz bunu yaşamışınız ki, yazmışsınız? Xeyr. Mən əgor qatıl obrazını canlandırirıram, o demək deyil ki, mən haçsası qatıl olmuşam. "Sənin xəyal dünyən" deyilən bir ifadə var, on azından bilirik ki, qatıl hansı tipdə olur.

-Dediniz ki, pozitiv insanam, amma qara. Təzadlıdır...

-Yasla toy qardaş deyil? Qara ilə de ağ hər zaman belə olub. Bütün rənglər qara ilə ağdan alınmayıb? Burada sənin baxış bucağın rol oynayır ki, sən onu necə görürsən? Bir tərəfdən yasa qara geyinirlər, digər tərəfdən sevdiyi insanın gözündə arıq görünək üçün qara geyinilir. Bunu hara bağlayaqla? Bu, sənin baxış bucağından asildir.

Bu gün insanların
problem
odur.

Baxış buca-
ğı... Biz rahat
şəkildə deyə bilərik
ki, filankəs düz eləmir.

Amma filankəsin haqqlarını bil-
mirik. Bilmirik ki, filankəs nə düşü-
nür, niyə eləyir? Hansı rəqəmlərdir diktə
edən? Nenin rəqəmləridir?

Cörək pulumu, yoxsa uşağın tehsilimi? Bunlar da rəqəmlərdir. Hər şey golib rəqəmlərə bağlanır. Siz inanırsınız ki, kiməsə bilərkəndən pislik edir? Və ya edirəm, niyə edir? Səbəb? Mən inanıram ki, kimse dayandığı yerdə başqasına pislik etsin. Hər kəsin öz doğrusu var.

**"Üzüntülərini kiməsə
göstərməməlisən"**

-Kamran Ağabalayevin doğruları nə
lordır?

-Doğrular deyisişir, hər gün deyisişir. Konkret bir sloqan yoxdur ki, Kamran Ağabalayev o sloqanla hərəket əlesin. Nə olursa, olsun, heç bir halda üzüntülərini kiməsə göstərməməlisən. Niyə də göstərməlisən? Niyə ki mininə sənə yazıçı gəlməlidir? Biz sadəcə deyə bilərik ki, filankəs necə yazıqdır, heyif. Və? Bəlkə elə edək ki, o, yazıçı olmasın? Bəlkə, sən mənim olimdən tutasan, mən onun əlindən tutum? Bəlkə, necəsə onu o yazıqlıq çörçivəsindən çıxaraq? Biz onuz da bunu etməyəcəyik, biz sadəcə deyə bilərik. Ki, filankəs yazıqdır. Ona görə də, heç vaxt kimsəyə zəif görsənməmək lazmıdır.

-Həyat səninlə şahmat oynayır, sən onunla şahmat oynayırsan və o, səni tərk edir, başlayır, nörd oynamaga...

-Həyatdır, bunu bilməlisən. Başqa variantı yoxdur. Həyat sənilə müxtəlif oyun-

lar oynayır, sən də onuna oynamağı bacaraşan, sadəcə oynamağı bacarasın. Qarşında ki soninlo oynayırsa, sən də qarşındaki ilə oynamağı bacarmalısan. Amma həyatla oynayanda sən bilməlisən ki, soyunub-geyinmə otığından 3-0 məglubiyyətlə başlayırsan oyuna. Yəni bunun qəlobə tərəfi yoxdur. Sadəcə ritmi tut, oyna. Ən rahat həyat tərzi. Onun verdiyi ritmi tut, oyna və məglubiyyətinlə də bariş. Başqa nə edə bilərsən?

"Hər bir kəs Allahla danışır"

-İtkilər...

-Çox olub, həddindən artıq çox, amma man bu haqda da danışmamışam. Bu mənim itkimdir. Mənim itkimdən kimə nə? Sadəcə eşitmək üçün ki, Allah rəhmət eləsin, ondan ötrü danişim? Niyə? Yəni o cümləni desələr də, deməsələr də, nə dəyişəcək?

-Ötan müsahibəmizdə ananız barədə nələrsə demişdiniz amma...

-İtkim tək o deyil. Sadəcə olaraq bu barədə danişmaq istəmirəm.

-Mənə bir sual maraqlıdır, ananız sağ olsayıdı, onuna nələrdən danişardınız?

-Danişmasa da, olardı. Vacib deyil ki, danişsin, yanımda olaydı, bəsdir. Amma bu o demək deyil ki, bu gün mən onuna danişmirəm. Nəyəsə edəndə bilirəm ki, anam deyəcəki ki, bu düz deyil. Bax həmin kəlimələri onun öz dilindən eşitmək istəyirəm. Bu gün bir çoxunun leksikomunda "ana" kəliməsi var, onun qədrini bilsinlər. Vallah, qədrini bilmək lazımdır. Məsələn, mənim leksikomundə 15 ildir ki, həmin ifadə yoxdur. 15 ildir, ana, 38 ildir, ata, 26 ildir, qardaş, 24 ildir, bacı sözləri yoxdur. Bu qədər deyim, bəs edir.

-Bu itkilər sizi heç yormayıb?

-Yorulub no edəcəm? Kiminlə mübarizə aparacaq?! Yenə də deyirəm, sən soyunub-geyinmə otığının 3-0 məglubiyyətlə başlayırsan. Kimə inqilab edəcəm

kı?
Tanişla-
rim bəzən de-
yir ki, Kamran, sən
şənli birisən.

Qardaş, mən verdiklərimin
qarşılığında şənli biri olmaliyam da. Nəsə
məndən alınanda, nəsə verilməlidir də. Yenə
rəqəmlərə golib çıxırıq.

-Allahla tez-tez danişırsınız?

-Öz içi ilə danişan hər bir kəs Allahla danişır. Məndə elədir. Tez-tez danişıram.

-Sonda sizə bir sual verim, həyatınızda hansı rəqəm müstəsnə rol oynayır?

-3 və 9... Uşaqlıqda düşünürdüm ki, bu, bəlkə, bir psixoloji problemdir. Eyni addımı 3 dəfə etməyə çalışırdım, sonra 9 dəfə. 3 dəfə ol nårırdım, sonra 9 dəfə. Bir dərsi 1 dəfə oxuyub öyrənirdim, sonra 2 dəfə də oxuyurdum ki, qoy 3 olsun. Hazırda 3 və 9 rəqəmləri məni izləyirlər də. 3 və 9, arada 27 sevdiyim rəqəmlərdir. Bu rəqəmlərdə hansısa bir sərr var. Mənim üçün nağıllarda həmişə 39-cu qapı maraqlı olub, 40-cı qapı heç bir zaman maraqlı olmayıb. Düzdür, biz hər şeyi 40-cı qapıya yönəltmişik, amma mənim üçün hər zaman 39-cu qapı maraqlı olub.

-Cox sağ olun, dəvətimi qəbul edib göldiniz.

-Mən sizə minnətdaram.

Rövşən Tahir

İLAHƏ QƏHRƏMAN

ÜÇ QARDAS

(hekayə)

Biri var idi, biri yox idi. Üç qardaş var idi. Bu üç qardaş o qədər mehriban idilər ki, vaxtlarını həmişə birləşdirdilər. Onlar gözögürüməz idilər və qazmağı çox sevirdilər. İnsanlar bu qardaşları gözlə gərməsələr də varlıqlarından xəbərdar idilər. Söhbət zamanı "Hiss elənd, kiçik qardaş qaçdı?", "İndi isə böyük qardaş keçdi." deyirdilər.

İnsanlar onların hərəkətini gözlə izləyə bilmək üçün dairəvi meydancada düzəldtilər. Bu, kənarları cizgilənmiş, hər beş cizgidən bir rəqəmlər yazılmış səliqəli meydancada idi. Qardaşları isə tilsimləyib üç qızılı qəngədə aqraba çevirdilər. Hər üçünü ayaqlarından meydancanın mərkəzindən bərktilər ki, yalnız bu dairə üzrə qaçaq bilsinlər.

Onlar çox sürətli qazmağı bacarrırdalar. Amma on sürətli qazan kiçik qardaş olsa da nə o, nə də ortancı qardaş böyüyə çata bilmirdilər. Kiçik qardaş durmadan qaçırdı. O, qazmağı başlayanda ortancı qardaş hələ uzadı idi. Düşündü: "Bu dəfə mən onlara qalib gələcəm. Çünkü uzun müddətdir məşq edirəm. Əzələlərim möhkəmlənib, dəha əvvəlki tək tez yorulmuram. Ortancı qardaşım az bir məsəfəni qət edənə qədər mən bütün meydancanı beş dəfə dairə vururam."

Ortancı qardaş fikirləşdi: "Bizim balaca bərk qaçsa da az nətiçə olda edir. Mənim məqsədim böyük qardaşımın getdiyi yolu qət etməkdir. O bir rəqəminin çatana qədər mən bütün meydancanı almış dəfə dövr edirim. İdmancılar illərlə sürət aramış məşqələrdən sonra istədikləri nəticəni olda edə bilirlər. Mən isə əsrlər boyu yorulma-dan qaçram, lakin o həmişə məndən irəlidədir."

Böyük qardaş səbirlə, təmkinli, müdrik idi. Qardaşları ondan hündür, cüssəli, cəld əsərlər da şəylerinin əbs olduğunu bildirdi. Buna baxmayaraq qardaşlarının çaltışqanlığını bəyənir, qələbəyə ruhlandırırdı, cümkə onlar qaçmadan özü bir addım belə ata bilmədi. O biliirdi ki, əsrlər, qərinələr ötsə də qardaşları onu heç vaxt ötsə bilməyəcəklər.

Bu üç qardaş dünyaya insandan, heyvanlardan, okeanlardan, dağlardan, Yer kürəsindən, hətta kainatdan əvvəl gəlməmişdilər. Onlar dönyanı, insan həyatını, idarə edir, əvvəlini və sonunu müyyənləşdirirlər.

Hökmdarların belə qarşısında baş əyib aciz qaldığı məvhüm əlahəzərət zamanıdır. Bu üç qardaş isə onun sadiq qulları - Saaat, Dəqiqə və Saniyədir.

İsmayılləzadə Rahid Hüseyn oğlunun adına Azərbaycan Respublikası Dövlət Dəniz Administrasiyası tərəfindən verilmiş AZE015116 nömrəli dənizçinin şəxsiyyət vəsiqəsi, Mkub (əmniyyətli idarəetmə haqqında), OSPS (gəminin təhlükəsizliyi terrorla əlaqədar), MBJS (təhlükəsizlik üzrə ilkin tanışlıq) ilkin telimat surəti olmayan qayıqlar Sertifikasi və telebə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ödliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətin kanvoy taboru tərəfindən ikinci kanvoy bölüyün komandırı mayor Cümşüdov Taleh Teyüb ogluna verilmiş xidmeti vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ramazanzade Dəyanət Sədyar oğlunun adına verilmiş A016180 nömrəli (MN 0047320) zabitlik vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Astara rayonu Sim kənd sakini Mikayılov Dünyamai Hökümlü oğluna Astara rayon Ağrar İslahat Komissiyası tərəfindən 10 yanvar 1998-ci il 03 sayı qərarı ilə verilmiş torpaq sahəsinə dair verilmiş dövlət aktı JN:0073 kod 80105088 itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Aqil Abbas, Əbülfət Mədətoğlu və Faiq Qismətoğlu **Ənvər Seyidova** əzizi **AYBƏNİZ xanımın** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Oğuz şəhərindən Əsgər Bəkirov **Ənvər Seyidova** əzizi **AYBƏNİZ xanımın** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Hüsnüyyə Əlizadə və Nazilə Nəriman şair-publisist **Gülzər Şəmkirliyə** heyat yoldaşı **Osman Namazovun** vəfatından kədərləndiklərini bildirir, yaxınlarına və doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Ünvan: Bakı AZ 1073, Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla, "AZƏRBAYCAN" nəşriyyatı, 6-ci mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26
adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 2000
Sifariş: 73
Çapa imzalanmışdır:
12.03.2021

Təsisçi və baş məsləhətçi:

Aqil Abbas

Baş redaktor:

İradə Tunçay

Qəzet "Ədalət" qəzetiň bilgisayar mərkəzində
yığılib sehfələnmiş və "Son dakika" MMC
Neşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPITAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h/h

Müxbir hesab: 0137010001994

S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N:

380700194110045111 VOEN: 1300456161

İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

16 MART 2021

13 mart 2021-ci il